



www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Bakıda yayılan
virus-maskə
təxmaq da
qorumur
yazısı səh.14-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 22 noyabr 2023-cü il Çərşənbə № 209 (8345) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Avropa İttifaqı sülh sazişi üçün tələsir, yoxsa blef edir?



Bakının təkliflərinə İrəvandan cavab gəldi-XİN-in reaksiyası

yazısı səh.12-də

Ülvi Həsənlı nədə ittiham olunur?

yazısı səh.6-də

23 saatlıq antiterror və Qəzzada bir aydır axan qan

yazısı səh.11-də

Helikopter qəzası ilə bağlı yeni istintaq

yazısı səh.3-də

Bakı Brüssellə bu layihələri dondurdu

yazısı səh.4-də

Nəcməddin Sadıqovun yaxın adamına ağır cəza

yazısı səh.3-də

Ermənistanın "51-ci ştat" olmaq arzusu: "Quyuya su tökməklə..."

yazısı səh.5-də

Böyük Britaniya Qafqazda fəallaşır: açar ölkənin adı...

yazısı səh.7-də

Aİ müşahidəçiləri NATO-nun əsgərləridir

yazısı səh.4-də

Necə oldu ki, pomidordan 11 milyon dollar itirdik?

yazısı səh.15-də

Siyavuş Novruzov AXCP sədrindən niyə narazıdır?

yazısı səh.7-də

Milli Məclis Senata cavab verdi

yazısı səh.10-də

PREZİDENTDƏN QƏRB PAYTAXTLARINA "SIFIR NƏTİCƏ" CAVABI

Güman etmək olar ki, bu fikirlər həm də ötən həftə ABŞ-da anti-Azərbaycan qərarlarına reaksiyadır; şərhçi: "İlham Əliyev bununla bəyan etmiş oldu ki..."



yazısı səh.8-də

ABŞ-Azərbaycan münasibətlərinin "nəticəsi" ilə bağlı absurd iddia

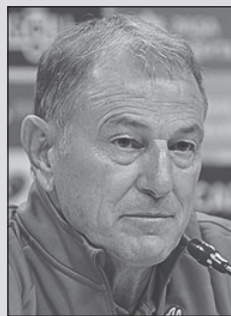
Bəzi müxalifət təmsilçiləri belə iddia edir ki, iki ölkə arasında münasibətlərin pisləşməsi fonunda hakimiyyəti daxilə repressiyalara əl atacaq ki...

yazısı səh.9-də



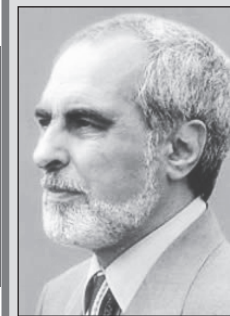
Fərid Səfərli İran həbsxanasında özünə qəsd edə bilər

yazısı səh.6-də



AFFA İtaliyalı baş məşqçini bu gün İstefaya göndərə bilər

yazısı səh.2-də



Elçibəyin ləğv etdiyi rayon statusunu bərpa edir - səbəblər

yazısı səh.13-də

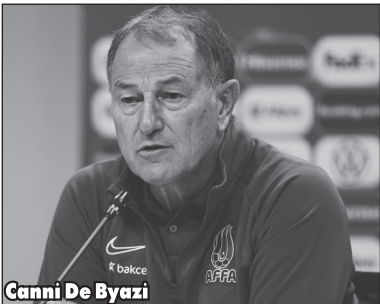


Şuşa ilə bağlı sərəncam

Prezident İlham Əliyev Şuşa şəhərinin 2024-cü il üçün "İslam dünyasının mədəniyyət paytaxtı" elan edilməsi ilə bağlı tədbirlər haqqında Sərəncam imzalayıb. Sərəncama əsasən, Nazirlər Kabineti Şuşa şəhərinin 2024-cü il üçün "İslam dünyasının mədəniyyət paytaxtı" elan edilməsi ilə bağlı tədbirlər planı hazırlayıb həyata keçirəcək.

Nazirlər Kabinetinə Sərəncamdan irəli gələn digər məsələləri də həll etmək tapşırılıb. Xatırladaq ki, bu il sentyabrın 25-də Qəter Dövlətinin paytaxtı Doha şəhərində keçirilən İslam Dün-yası Mədəniyyət Nazirlərinin 12-ci Konfransında Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı Şuşa şəhərinin 2024-cü il üçün "İslam dünyasının mədəniyyət paytaxtı" elan edilməsi ilə bağlı qərar qəbul olunub.

AFFA italyalı baş məşqçini bu gün istefaya göndərə bilər



Gianni De Byazi

Bu gün AFFA İcra-
iyyə Komitəsinin
fəvqəladə iclası
keçiriləcək.

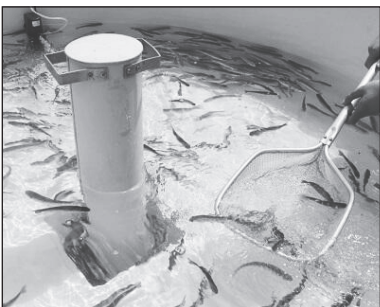
Noyabrın 22-də qurumun inzibati bi-nasında təşkil oluna-caq yığıncaq saat 10:00-da başlayacaq. İclasda Azərbaycan millisinin baş məşqçisi Canni De Byazinin hesabatı dinlənəcək,

italiyalı mütəxəssislə müqavilə müddətinin artırılıb-azaldılması məsələsi müzakirə olunacaq.

Qeyd edək ki, 2020-ci ilin avqustundan yığmaya başçılıq edən 67 yaşlı çalışdırıcının AFFA ilə sözləşməsinin müddəti bu ayın sonunda başa çatacaq.

Xatırladaq ki, Canni De Byazinin çalışdırdığı Azərbaycan milli komandası bir neçə gün öncə "Avro-2024"ün seçmə mərhələsinin qrup oyununda Belçikaya 0:5 hesabı ilə məğlub olub.

Xəzərə bir milyondan çox balıq körpəsi buraxıldı



Noyabrın 21-də bir milyondan çox balıq körpəsi Xəzər dənizinə buraxılıb. Bunu Bioloji Müxtəlifliyin Qorunması Xidmətinin rəisi Firudin Əliyev Flamingo festivalında jurnalistlərə açıqlamasında deyib. Onun sözlərinə görə,

bu gün baş tutan festivalda 300-dən çox ziyarətçi iştirak edib: "Tədbir çərçivəsində bir milyona yaxın balıq körpəsi Qızılağac Milli Parkından Xəzər dənizinə buraxılıb. Eyni zamanda Kiçik Qızılağac Balıqçılıq Təsərrüfatından isə ümumilikdə 4 milyondan çox çəkikini balıq körpəsi təbiətə buraxılıb".

Xidmət rəisi həmçinin bildirib ki, hazırda Azərbaycanda flamin-qoların sayı ilə bağlı dəqiq rəqəm yoxdur. "Həm Qızılağac, həm Abşeron, həm də Şirvan Milli Parkında flaminqolar var. Hazırda dəqiq say yoxdur, çünki sayım prosesi yaz aylarında olur. Lakin Qızılağacda sonuncu dəfə 100-ə yaxın flaminqo müşahidə olunub".

Qeyd edək ki, bu gün Lənkəranda Qızılağac Milli Parkında ilk dəfə olaraq Flamingo festivalı keçirilir.

7-8 uşağı olanlara "Qəhrəman ana" statusu verilsin

Uşaqlar üçün verilən təminatlar iki uşaqdan sonra olsa, daha yaxşı olar.

Modern.az xəbər verir ki, bu fikirləri deputat Siyavuş Novruzov parlamentin plenar iclasında bildirib.

"Bilirsiniz ki, uşaqlar üçün verilən təminatlar beş uşaqdan sonra olur. Düşünürəm ki, bu limit ikidən sonra olsa, daha yaxşı olar. Məsələn, iki uşaqdan sonra müəyyən güzəştlər, üç-dən sonra başqa güzəştlər və s.

Digər tərəfdən, Azərbaycanda "Qəhrəman ana" statusu var. Belə ki, on uşağı olana qəhrəman ana deyilir. Hesab edirəm ki, qəhrəman ana statusu ilə bağlı on uşağ sayını yeddi, səkkizə salmaq olar", - deyə o bildirib.

Elmar Vəliyevə sui-qəsdlə bağlı yeni məhkəmə



Gəncənin sabiq icra başçısı Elmar Vəliyevə qarşı sui-qəsdə təqsirləndirilən Müşfiq Qurbanov Ali Məhkəməyə müraciət edib.

"Report" xəbər verir ki, Müşfiq Cümşüd oğlu Qurbanov Gəncə Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin hökmü ilə 4 il 6 ay müddətə azadlıqdan məhrum edilib.

O, 1-ci instansiya məhkəməsinin həbs müddətini uzatması ilə bağlı qərarından apelyasiya şikayəti verib. Bakı Apelyasiya Məhkəməsinin qərarından da narazı qalan M.Qurbanov Ali Məhkəməyə müraciət edib.

Cinayət işinə gələn il apre-

lin 4-də Ali Məhkəmədə hakim İlkin Rəcəbovun sədrliyi ilə keçiriləcək iclasda baxılacaq.

M.Qurbanova qarşı Cinayət Məcəlləsinin 214.2.1 (qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxs tərəfindən odlu silahdan istifadə etməklə terrorçuluq) 214.2.6 (dini düşmənçilik, dini radikalizm və ya dini fanatizm zəminində törədildikdə) və 307.3 (Cinayət barəsində xəbər verməmə və ya qabaqcadan vəd etmədən cinayəti gizlətmə) maddəsi ilə ittiham irəli sürülüb.

Qeyd edək ki, rəsmi məlumata əsasən, 2018-ci il iyulun 3-də hazırda həbsdə olan Yunis Səferov Müşfiq Qurbanovun da daxil olduğu xarici

dövlətlərdə fəaliyyət göstərən radikal dini dairələri təmsil edən müəşəkkil dəstə tərkibində Gəncə şəhərində İcra Hakimiyyətinin o zamankı icra başçısı Elmar Vəliyevə qarşı sui-qəsd həyata keçirməyə çalışıb.

M.Qurbanov 2018-ci il iyulun 15-də Nəsimi Rayon Məhkəməsinin qərarı ilə "Gəncə işi"ndə təqsirli bilinə-rək beynəlxalq axtarışa verilib. 2018-ci il oktyabrın 24-də Rusiyanın paytaxtı Moskva şəhərində saxlanılıb. M.Qurbanov Moskva təcridxanasında bir il üç ay saxlanıldıqdan sonra 2020-ci il yanvarın 17-də Bakıya gətirilib.

İraq prezidenti İçərişəhərdə



Ölkəmizdə rəsmi səfərdə olan İraq Respublikasının Prezidenti Əbdüllətif Camal Rəşid noyabrın 21-də dünya mədəni irs abidələrindən biri olan İçərişəhərlə tanış olub.

Gəzinti zamanı ali qonaq orta əsr Şərq memarlığının şah əsəri, dünya əhəmiyyətli tarix-memarlıq abidəsi olan "Şirvanşahlar sarayı kompleksi"ni ziyarət edib.

Məlumat verilib ki, XV əsrin əvvəllərində inşa olunmuş tarixi abidənin tikililəri İçərişəhərin təpələrindən birinin ən hündür nöqtəsində yerləşir. O, Xəzər dənizindən və şəhərin ətrafındakı yüksəkliklərdən aydın görünür. Kompleks bu günədək öz tarixi-memarlıq üstünlüyünü saxlamaqdadır.

Kiçik Qala küçəsi ilə gəzinti zamanı İraq prezidentinə UNESCO-nun Dünya Mədəni İrs Siyahısına daxil edilmiş "İçərişəhər" Dövlət Tarix-Memarlıq Qoruğu, burada aparılan abadlaşdırma və bərpa işləri barədə məlumat verilib. Qeyd edilib ki, İçərişəhər ərazisində müxtəlif əsrlərə aid nadir tarixi memarlıq abidələri var və bunlar dövlət tərəfindən qorunur.

Əbdüllətif Camal Rəşid burada isti təndir çörəyinə qonaq edilib.



Əhalinin banklardakı əmanəti artıb, yoxsa azalıb?

Əhalinin banklardakı əmanətlərinin məbləği açıqlanıb.

Mərkəzi Bankın məlumatına görə, əhalinin banklardakı əmanətlərinin məbləği 13,2 faiz artaraq 2023-cü il oktyabr ayının 1-nə 12705,47 milyon manat təşkil edib.

Əmanətlərin 64,9 faizi milli, 35,1 faizi xarici valyutada qoyulub, milli valyutada olan əmanətlərin məbləği əvvəlki ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 20,9 faiz, xarici valyutada qoyulmuş əmanətlərin məbləği isə 1,2 faiz artıb.

Oktyabr ayında milli valyutanın 1 ABŞ dollarına nisbətə orta məzənnəsi 1,70 (ilin əvvəlindən 1,70) manata, 1 Avroya 1,80 (1,84) manata, 100 Türk lirasına 6,10 (7,69) manata, 100 Rus rubluna 1,75 (2,04) manata bərabər olub.

Bakıdan Kiyevə növbəti yardım

Azərbaycan Prezidentinin 2023-cü il 17 iyul tarixli Sərəncamına uyğun olaraq elektrik avadanlıqlarından ibarət humanitar yardımın ikinci hissəsi Ukraynaya göndərilib.

Bu barədə Energetika Nazirliyindən məlumat verilib.

Bildirilib ki, sözügedən humanitar yükə 900 min metrden çox elektrik kablələri və naqilləri, həmçinin 18 ədəd transformator və komplekt transformator məntəqələri daxildir.

Azərbaycan Energetika Nazirliyinin tədarük etdiyi yardımı daşıyan 23 TIR-dan ibarət yük avtomobili karvanı bu gün Sumqayıt Texnologiyalar Parkının ərazisindən yola salınıb. Ölkə başçısının yuxarıda qeyd olunmuş sərəncamı ilə Ukrayna xalqına humanitar yardım göstərilməsi üçün nəzərdə tutulmuş və ümumi dəyəri 7,6 milyon ABŞ dolları olan elektrik avadanlıqlarının növbəti hissələrinin yaxın müddət ərzində göndərilməsi planlaşdırılır.

Xatırladaq ki, sözügedən humanitar yardımın birinci hissəsi cari ilin oktyabrın 30-da Ukraynaya göndərilib.

Noyabrın 20-də 32 ili tamam olan Qarakənd faciəsi Azərbaycanın qanlıq hadisələrindən biridir. Bu gün həmin hadisə barədə bəzi məqamlar aydınlaşsa da, cinayətin təfərrüatları hələ də bilinmir. Ancaq hər kəs tərəfindən bilinən bir həqiqət var ki, bu hadisə güclü dövlət olmaq, düşməne qarşı amansız mübarizə aparmaq istəyənlərə qarşı bilərəklə həyata keçirilən planlı təxribat idi.

...1991-ci il noyabrın 18-də Mixail Qorbaçovun şəxsi köməkçisi Bakıya zəng edir və bildirir ki, Qarabağda mübahisələrin və qarşıdurmaların artması ilə əlaqədar həmin bölgədə Təhlükəsizlik Şurasının növbəti iclası keçirilsin. Bu qərardan sonra iclasda iştirak edəcək şəxslərin siyahısı tərtib olunur. Nümayəndələr ancaq güc nazirliklərindən və Təhlükəsizlik Şurasının rəhbər orqanlarından ibarət olmalı idi. Rəsmi Moskva iclasda dövlət katibi Tofiq İsmayilov və baş prokuror İsmət Qayıbovun iştirakını xüsusilə xahiş edir. İlk siyahı Tofiq İsmayilovun rəhbərliyi ilə müzakirə edilir. Deputat Vaqif Cəfərov və Vəli Məmmədov siyahıdan çıxarılır. Onların yerinə güc nazirliklərinin, qoşun birləşmələrinin rütbəli memurları salınır. Siyahıya Viktor Polyaniçkonun başçılıq etməsi isə qüvvədə qalır. Ancaq 1991-ci il noyabrın 19-da - uçuşun həyata keçirilməsinə bir neçə saat qalmış, gecəyarı siyahı təzələnilir. Viktor Polyaniçkonun və güc nazirliklərindən seçilmiş şəxslərin adları siyahıdan çıxarılır. SSRİ Ali Sovetinin deputatı Vaqif Cəfərovun və Vəli Məmmədovun adı siyahıya yenidən salınır.

1991-ci il noyabrın 20-də saat 12.57-də Ağdam uçuş zolağındakı Mİ-8 tipli iki helikopterin 69 və 72 nömrəli yanacaq bəkləri doldurulub. Mİ-8 N69 helikopteri Mİ-8 N72 müşayiət etməli idi. Amma ikinci helikopter müşayiət olunmadan, yeni təhlükəsizliyi təmin edilmədən 13.48-də birincinin yerinə havaya qalxıb. Saat 14:05-də Mİ-8 N72 helikopterinin rabitə əlaqələri kəsilib.

Faciə haqqında ilkin məlumat təqribən altı saatdan sonra verilib. Hesablamalara görə, Qarakənd üzərində üç yüz metr yüksəklikdə uçan Mİ-8 N72 helikopteri 1991-ci il noyabrın 20-də saat 14:42 dəqiqədə vurulub. Faciə haqqında ilkin məlumat Prezident Aparatına saat 19:55-də çatıb, lakin bu faciə haqqında xəbər Xankəndidən erməni dilində yayımlanan xəbərlər bölümündə, saat 15:30-da yayımlanıb. Həmin gün İrəvan radiosu saat 16:15-də həmin xəbəri "qəza" kimi yayımlayıb. Saat 16:40-da Tehran radiosu, 17:00-da Moskva radiosu faciə ilə bağlı xəbəri açıqlayıb.

Qəza nəticəsində helikopterlərdə olan 22 nəfərin hamısı həlak olub. Onların arasında Azərbaycanın o zamankı daxili işlər naziri Məhəmməd Əsədov, baş prokuror İsmət Qayıbov, dövlət katibi Tofiq İsmayilov, onun köməkçisi Rafiq Məmmədov, SSRİ Ali Sovetinin deputatları Vəli Məmmədov, Şuşa Şəhər İcra Haki-

miyyətinin başçısı Vaqif Cəfərov, eyni zamanda Rusiya və Qazaxıstan hərbi müşahidəçiləri də olub. İlk olaraq Azərbaycan tərəfinin məlumatına görə, cəsədlərdən 12-si tam şəkildə tanınırdı, 3-cü qismən tanınırdı, qalanlarının şəxsiyyəti isə ekspertiza nəticəsində müəyyən edilib. Faktla bağlı 21 noyabr 1991-ci ildə Hərbi Qarnizon Prokurorluğu tərəfindən cinayət işi başlanıb və istintaq davam etdirilməsi üçün Respublika Prokurorluğuna verilib.

Sonradan cinayət işi üzrə istintaq dayandırılıb. Səbəb ki-

helikopter ilk növbədə Xankəndinə uçmalı idi: "Burada Ermənistan nümayəndələri ilə görüş keçiriləcəkdi. Rusiya və Qazaxıstan isə öz növbəsində vasitəçi rolu oynayaraq, qanlı münaqişəyə keçidin qarşısını almalı idi. Amma bu zaman bəzi dəyişikliklər nəticəsində helikopter Bakıdan Qarabağa yollanaraq, ilk öncə Ağdama eniş etdi, bir sıra görüşlər keçirildi". Tarixçi alimin sözlərinə görə, Ağdamda olan zaman bir qrup Xocavənd sakini yaxınlaşaraq deyib ki, azərbaycanlılar yaşayan kəndlərdə və şəhərin özün-

Təhlükəsizlik məsələləri üzrə ekspert İlham İsmayıl "Yeni Müsavat"a deyib ki, qəza ilə bağlı istintaqın yenilənməsi mümkündür: "O zaman hadisənin baş verdiyi əraziyə giriş bir qədər çətin olsa da, müvafiq araşdırmalar aparılmışdı. Helikopterlə Rusiya vətəndaşları da olduğu üçün ruslar da orada araşdırmalarda iştirak edirdilər. Hamı da bilirdi ki, ermənilərin törətdiyi terror durdu". İlham İsmayıl bildirib ki, bu gün həbsdə olan Bako Saakyan və digərləri o zaman bu hadisələrlə bağlı hansısa məlumatlara sahib ola bilə-

Helikopter qəzası ilə bağlı yeni istintaq

Mərhum baş prokuror İsmət Qayıbovun oğlu cinayət işinin yenidən açılmasını istəyir; **ekspert**: "Həbsdə olan Bako Saakyan və digərləri bu hadisələrlə bağlı hansısa məlumatlara sahib ola bilərlər"



mi hadisənin baş verdiyi ərazinin Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal olunması göstərilir. Cinayəti törədən şəxsləri müəyyənləşdirmək mümkün olmayıb. İddialara görə, istintaq üçün vacib materiallar da müəmmalı şəkildə itib.

"Ümid edirəm ki, Qarakənd faciəsi ilə bağlı cinayət işi yenidən araşdırılsın, haqq-ədalət öz yerini tapsın". Bunu "Report"a açıqlamasında mərhum baş prokuror İsmət Qayıbovun oğlu İsmayıl Qayıbov deyib: "Artıq torpaqlarımız işğaldan azad olunub, ümid edirəm ki, bu cinayət işi də yenidən açılacaq, haqq-ədalət öz yerini tapsın".

"20 noyabr-Qarakənd faciəsi Azərbaycan dövlətçiliyinə qarşı törədilən bir sui-qəsd idi". Bu açıqlamanı isə İnformator.az-a tarixçi alim Rizvan Hüseynov bildirib. Tarixçinin sözlərinə görə, faciə törədilən helikopterlərdə Azərbaycan hökumətinin üzvləri, erməni millətçiliyi ilə mübarizə aparan memurlarımız yer alırdı. "Bu qanlı faciə Azərbaycan dövlətçiliyinə qarşı baş tutan bir terror idi".

Rizvan Hüseynovun sözlərinə görə, Azərbaycan-Ermənistan münaqişəsinin sülh yolu ilə həlli üçün

de onları qovmağa başlayıblar: "Gələcək nümayəndələr xahiş ediblər ki, bunun qarşısını alsınlar. Nəticədə qərar qəbul olunub ki, helikopter Ağdamdan Xankəndinə yox, Xocavəndə uçmalıdır".

Tarixçi qeyd edir ki, Xocavəndə çatanda Qarakənd istiqamətində atəş açılıb: "İndiyə kimi bu faciənin səbəbi müəmmalı olaraq qalıb. Amma yenə də güman edilir ki, bu faciənin tək səbəbkarı ermənilərdir".

Rizvan Hüseynov düşünür ki, helikopter qəzaya uğradıqdan sonra yana-yana yerə eniş edə bilib: "İçindəki lərin bir qismi sağ qalıb. Amma erməni millətçilərinin qrupu vertolyota hücum edərək, başda İsmət Qayıbov olmaqla, sağ qalan vətəndaşlarımızı da güllələyərək öldürüblər".

R.Hüseynovun sözlərinə görə, helikopterinin qara qutusu o vaxtdan Moskvaya aparılıb: "İndiyə kimi nə baş verdiyi hələ də bilinmir. Amma biz anlayırıq ki, Qarakənd faciəsi Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinin ən qanlı səhifələrindən biridir. Biz bu tarixi unudmaq və unudurma-yacağıq".

lər: "Terrorun uzun müddət keçib. Buna baxmayaraq, hazırda həbsdə olan Qarabağdakı separatçı rejimin rəhbərliyinə daxil olan ermənilər müəyyən məlumatlara sahib ola bilərlər. Terrorun başında kimlərin dayanması, planın necə qurulması, kimlərin bu qanlı cinayəti icra etməsi barədə məlumatlı olmaları mümkündür".

İlham İsmayıl bildirib ki, tarixçi alimin açıqladığı məlumatlar bir daha təsdiqləyir ki, helikopter vurulub, bundan sonra sağ qalanları da güllələməklə öldürüblər: "O zaman istintaq bu məsələləri araşdırmayıbsa, istintaqı yeniləməklə araşdırılmasını təmin etmək olar".

Baş Prokurorluğun Mətbuat Xidmətinin rəhbəri Saleh Hacıyev "Yeni Müsavat"a deyib ki, Qarabağ ərazisində separatçı qurumun hərbi-siyasi rəhbərliyi, üzvləri tərəfindən azərbaycanlılara qarşı törədilmiş bütün cinayətlər, materiallar, cinayət işləri yenidən öyrənilir və müəmmalı olaraq bu istiqamətdə işlər davam etdirilir: "Bu iş və digər işlərlə bağlı kompleks işlər görülür və görülmüş işlərlə bağlı ictimaiyyətə məlumat verilir".

□ E.MƏMMƏDLİYEV, "Yeni Müsavat"

Nəcməddin Sadıkovun yaxın adamına ağır cəza



Müdafiə Nazirliyinin Daxili Təhlükəsizlik, həmçinin Təhsil-tədris və Elmi tədqiqatlar idarəsinin sabiq baş zabiti Zahid Niftəliyev və onunla birgə ittiham olunan Elsevər Niftəliyevlə bağlı hökmdən verilmiş protestə baxılıb.

Gəncə Apelyasiya Məhkəməsində keçirilən iclasda prokuror etirazını əsaslandırıb. Prokuror çıxışında təqsirləndirilən şəxslərə verilmiş ittihamlara görə həddən artıq yüngül cəza təyin edildiyini deyib.

Teyyub Muxtarovun sədrlik etdiyi hakimlər heyəti protesti əsaslı hesab edib.

Qərara əsasən, hazırda başqa iş üzrə həbsdə olan Zahid Niftəliyev 8 il 6 ay, bəraət almış Elsevər Niftəliyev 8 il azadlıqdan məhrum edilib. E.Niftəliyev məhkəmə zalında həbs edilib.

Qeyd edək ki, təqsirləndirilən şəxslərə Cinayət Məcələsinin 311.3.1, 311.3.2 və 311.3.3 (qabaqcadan əlbir olub külli miqdarda təkrar rüşvət alma) maddəsi ilə ittiham verilib. Z. Niftəliyev, həm də CM-in 341-ci (vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə və ya səlahiyyət həddini aşma) maddələri ilə təqsirləndirilib.

Cinayət işi Tərtər Hərbi Məhkəməsində araşdırılıb. Hökmə əsasən Zahid Niftəliyevin əməli Cinayət Məcələsinin 312.1-ci (rüşvət verməyə təhrik etmə) maddəsinə tövsiyə edilib. Z.Niftəliyev bu maddə ilə təqsirli bilinib, ona 10 min manat cərimə cəzası təyin edilib. Onun barəsində seçilmiş həbs-qətimkan tədbiri ləğv edilib, məhkəmə zalından birbaşa azadlığa buraxılıb.

Təqsirləndirilən gizir Elsevər Niftəliyevin isə əməlinə cinayət tərkibi olmadığından ona bəraət verilib.

Z.Niftəliyev azadlığa buraxıldıqdan bir müddət sonra başqa bir iş üzrə Dövlət Təhlükəsizliyi Tərəfindən həbs edilib. Hazırda o işlə bağlı ibtidai istintaq davam edir.

Xatırladaq ki, Zahid Niftəliyev Azərbaycan Ordusunun keçmiş Baş Qərargah rəisi Nəcməddin Sadıkovun yaxın adamı olub. O, "Şlyapa Zahid" ləqəbi ilə tanınıb.



Hərbi xidmətə çağırışla bağlı sərəncam

Prezident İlham Əliyev Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının 2024-cü il yanvarın 1-dən 30-dək müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırılması və müddətli həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçularının ehtiyata buraxılması haqqında sərəncam imzalayıb.

Sərəncamla 2006-cı ildə doğulmuş və çağırış gününədək (həmin gün də daxil olmaqla) 18 yaşı tamam olmuş, habelə 1989-2005-ci illərdə doğulmuş, yaşı 35-dək olan, Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələrində müddətli həqiqi hərbi xidmət keçməmiş, müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırışdan möhlət hüququ olmayan və ya müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırışdan azad edilməmiş Azərbaycan Respublikası vətəndaşları 2024-cü il yanvarın 1-dən 30-dək müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırılırlar.

Rəsmi Bakı Avropa İttifaqı ilə bir sıra birgə layihələri dayandırıb. “Yeni Müsavat” xəbər verir ki, bu barədə “Caliber”-ə diplomatik mənbələrdən məlumat daxil olub. Söhbət “Tvinning” adlanan layihələrdən gedir ki, bu layihə çərçivəsində Avropa rəsmiləri Azərbaycanın dövlət qurumlarına Qərb standartlarına uyğun necə işləmələri barədə “təlimatlar” veriblər. Bu sxem belə işləyir:

Aİ ölkəsindən “Tvinning” üzrə məsləhətçi layihənin bütün icra müddəti üçün benefitsiar ölkənin müvafiq dövlət qurumuna 12 aydan 36 aya qədər müddətə göndərilir və onun fəaliyyətini əlaqələndirir. “Tvinning” layihəsinin iş planına adətən qısa və orta müddətli ekspert missiyaları və təlim tədbirləri daxildir.

Maraqlıdır ki, bu layihələrin əksəriyyətinin başında Fransadan sonra ən çox erməniperəst və anti-Azərbaycan mövqe nümayiş etdirən dövlət olan Litva dayanırdı. Beləliklə, Azərbaycan Litva ilə hüquq-mühafizə, səhiyyə və sosial təminat sahəsində üç birgə layihəni dayandırıb. “Bir çox hallarda Litva nümayəndələrinin hökumət fəaliyyətinin bu əsas sahələrində fəallığı və marağı əməkdaşlıq xəttini keçib və şübhə doğurub”, - deyə mənbə öz qiymətləndirməsini bölüşüb. İsveç və Yunanıstanla miqrasiya sahəsində “Tvinning” layihəsi də dayandırılıb. Azərbaycan tərəfinin yeganə istisnası Polşa və Finlandiya ilə layihələr üçün bu ölkələrin balanslı mövqeyinə görə olub.

Bu cür layihələr yəqin ki, 90-cı illərdə və 2000-ci illərin əvvəllərində mənə kəsb edir-

Bakı Brüssellə bu layihələri dondurdu

Həmin projelərin başında Fransadan sonra ən çox erməniperəst olan Litva dayanırdı; **Natiq Cəfərli**: “Bu, Azərbaycanın xəbərdarlığıdır”



di, lakin Azərbaycanın güclü dövlət olduğu 2023-cü ildə Avropa İttifaqı ilə münasibətlərdə “müəllim-şagird” münasibəti Bakı üçün məqbul deyil. Üstəlik, erməni separatizminin himayədarı - Aİ-nin baş diplomati Josep Borrel tərəfindən göndərilən “xəbərdarlıqlar” və “aydın siqnallar” fonunda belə əməkdaşlıq mümkün görünür. İdarəetmənin keyfiyyətinin yüksəldilməsi üçün xarici ölkələrin dövlət qurumları ilə təcrübə mübadiləsinə gəlincə, xatırlatmaq la-

zımdır ki, dost Avropa ölkələri ilə ikitərəfli əlaqələr ləğv edilməyib. Üstəlik, Asiyanın bəzi yüksək texnologiyalı ölkələri həm rəqəmsallaşma səviyyəsində, həm də inzibati islahatların səmərəliliyində Aİ-ni çoxdan qabaqlayır. Deməli, rəsmi Bakı tərəfdaşlar tapacaq, lakin daxili idarəetmə məsələlərində Aİ ilə institusional əməkdaşlıq, görünür, məntiqi nəticəyə gəlir. Lakin Azərbaycan AB ilə əlaqələri tam olaraq da baltalamaz. Çünki iqtisadi fazada münasi-

bətlər əla görünür, Rusiya qazından asılılığın azaldılması üçün Azərbaycanla enerji tərəfdaşlığı genişləndirilməkdədir. Sadəcə, AB antiterror tədbirlərindən sonra ritorikasını dəyişməyə başlayıb.

REAL Partiyasının Siyasi Komitəsinin üzvü, iqtisadçı Natiq Cəfərli “Yeni Müsavat”-a qeyd etdi ki, o layihələr texniki dəstək proqramlarıdır. N.Cəfərli vurğuladı ki, burada ekspertlərin qarşılıqlı iştirakı ilə müzakirələr keçirilir: “Mən onları o qədər də

böyük layihələr adlandırmadım. Sadəcə, Azərbaycanın o dövlətlərin siyasətinə haqlı etirazının nəticəsi kimi görmək olar. Yəni bizə qarşı əsas olmayan ittihamlara belə cavab verilir və həmin dövlətlərə özələrinə ziyan vuracaq addımlardan çəkinməyə çağırış olunur. Amma bir daha təkrar edərim ki, böyük layihələr deyil, sadəcə, Bakının xəbərdarlığı kimi dəyərləndirilə bilər”.

N.Cəfərli Azərbaycanla Avropa Birliyi ölkələri, eləcə də qurumun özü ilə qarşılıqlı sənədlər imzalandığını xatırlatdı: “Artıq 90 faiz məsələlər razılaşdırılıb, hava məkanının açılması, ticarət, gömrük məsələləri ilə bağlı bəzi məqamlar qalıb. Hətta hava məkanı ilə bağlı anlaşmaq əldə olunmaqdadır. Yeni iqtisadi müstəvidə Avropa Birliyi ilə problemimiz yoxdur. Həmçinin Avropa Komissiyasının Prezidenti Ursula fon der Leyen Bakıda olanda dedi ki, imzalanmış strateji sənədin icrası reallaşdırılmaqdadır. Amma Avropa İttifaqında siyasi ritorika, hüquqazidd açıqlamalar gərginliyə səbəb olur. Əslində Azərbaycan sülh sənədini imzalamaq üçün 5 bəndlik prinsiplərini təqdim edib. Ancaq

üç aydır ki, İrəvandan cavab verilmir. Avropa İttifaqı sülh müqaviləsinin bağlanmasını istəyirsə, o zaman Azərbaycana yox, Ermənistanla təzyiq göstərməlidir ki, niyə təkliflərə cavab verilmir. O cümlədən Avropa İttifaqından Toivo Klara dedi ki, nəqliyyat kommunikasiyalarının açılması zamanı ölkələr öz yollarına nəzarət etməlidir. Bu məsələdə Rusiya və Ermənistan arasında yola nəzarət üstündə mübahisə gedir, yəni də Qərbin bizdən nəyisə gözləmək doğru deyil”. **N.Cəfərlinin fikrincə, Brüssellə bağlı digər məsələ - etnik təmizləmə mövzusu**dur: “Biz etnik təmizləmə aparmamışıq, öz xoşu ilə gediblər. BMT-nin məhkəməsinin qərarı da oldu, Azərbaycan rəsmi şəkildə alqışladı. Orada onların qayıdışına şərait yaradılmasına çağırış edilmişdi, buna da Bakının konkret mövqeyi var. Yeni Ermənistanın qərbyönlü siyasətini dəstəkləyirlərsə, lap yaxşı, biz də Rusiyanın Cənubi Qafqazda təsirlərinin azalmasını istəyirik, amma bizim üzərimizə haqsız yüklənməsinlər”.

□ **Emil SALAMOĞLU**
“Yeni Müsavat”

Ermənistandakı Aİ müşahidəçiləri NATO-nun əsgərləridir

Erməni politoloq: “Müşahidəçilərin sayı 5 min olarsa və onların bir hissəsi yalnız durbinlə silahlanmayıbsa...”

Ermənistan KTMT-nin əsas tədbirlərində iştirakdan imtina etməklə, təşkilatı de-fakto tərk etdi. Publika.az xəbər verir ki, bu barədə erməni politoloq Beniamin Matevosyan İrəvanın KTMT-dən yardım sənədinin gündəmdən çıxarılması müraciətini şərh edərkən deyib.

Matevosyan qeyd edib ki, baycan” ifadəsi Azərbaycanın Ermənistanla yeni hücu-kol Paşinyanın “Qərbi Azər-

da diqqət çəkir. “Ermənistan hakimiyyəti KTMT-nin hərbi-texniki və müşahidə missiyası yardımından imtina edir. Əgər doğrudan da müharibənin olacağını düşünülərsə, bəs niyə bundan imtina edirlər?”, - o deyib.

Matevosyan hesab edir ki, Ermənistanın KTMT-dən formal olaraq çıxması Paşinyanın Praqada Qarabağı Azərbaycan ərazisi kimi tanıması vəziyyətinə bənzəyir: “Ermənistan bununla bağlı heç bir sənədə imza atmayıb, lakin bunun nəticəsini gördük. Azərbaycan Laçın yolunda nəzarət-keçid məntəqəsi qurdu və istəyinə nail oldu. İndi KTMT ilə bağlı vəziyyət də eynidir. Ermənistan təşkilatla əməkdaşlıqdan imtina edirsə, onu tərk etdiyini aydınlaşdırmaq üçün imzaya ehtiyac varmı? KTMT-nin ən mühüm atributlarından biri təlimlərdir. Ermənistan bu təlimlərdə iştirak etmir, öz ərazisində də bunu həyata keçirmir. Təşkilatın iclaslarına qatılır,

baş katibin müavini kvotasından imtina edib və daimi nümayəndəliyini geri çağırıb. Beləliklə, Ermənistan KTMT-dəki fəaliyyətini dayandırır. Təşkilatdan rəsmi şəkildə çıxmaq Paşinyanın təhlükəsizlik zamanətlərinin təmin edilməsi ilə bağlıdır. Buna görə də parlamentin spikeri bildirdi ki, baş nazirin yekun qərarı olmadan təşkilatdan çıxmaq elan olunmayacaq. Yeni hansısa hazırlıq işləri gedir

və proses başa çatdıqdan sonra elan olunacaq”.

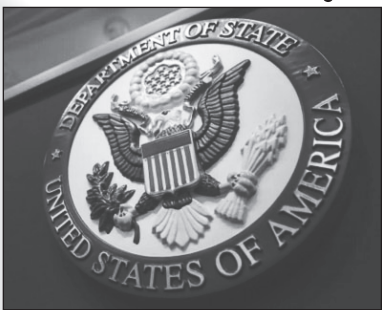
Erməni politoloq Avropa İttifaqının müşahidə missiyasının statusu haqda sazişin imzalanmasına diqqət çəkib. “Bütün bunlar Rusiyanı Qərblə əvəzləmək məntiqindən irəli gəlir. Əgər müşahidəçilərin sayı min yox, 5 min olarsa və onların bir hissəsi yalnız durbinlə silahlanmayıbsa, bəlkə bundan sonra Paşinyan KTMT-dən çıxmağı rəsmi şəkildə bəyan edəcək. Burada ziddiyyətli məqam odur ki, Aİ “təhlükəsizlik təşkilatı” deyil və özünün təhlükə-

sizliyi NATO tərəfindən təmin edilir.

Bu, incə diplomatik oyundur. Rusiyanın alyansın genişlənməsinə reaksiyasına görə “müşahidəçi missiya” vasitəsilə Ermənistanla nüfuz etməyə çalışırlar. NATO Ermənistanda Aİ-nin pərdəsi altında olacaq. Bu, region ölkələrinin, xüsusilə Rusiya və İranın narazılığına səbəb olur. Beləliklə, İrəvan təhlükəsizlik sistemini modernləşdirmək və gücləndirmək əvəzinə özünə əlavə problemlər yaradır. Rusiya ilə münasibətlərin sıfıra endirilməsi isə Azərbaycan üçün yeni imkanlar yaradır”, - Matevosyan bildirib.



ABŞ eyni sözü “çeynəyir”: “Kömək etməyə hazırıq”



Birləşmiş Ştatlar bəyan edib ki, əvvəllər olduğu kimi, Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh danışıqlarının növbəti raunduna kömək etməyə hazırdır. Bu barədə “Turan” Dövlət Departamentinin nümayəndəsinə istinadən xəbər yayıb.

“Ermənistan və Azərbaycanın problemləri birbaşa regionun xeyrinə müzakirə edib həll etməsi vacibdir”, - gündəlik brifinqdə mətbuat katibi Metyü Miller “Turan”ın suallarını cavablandırarkən deyib.

“Biz hər iki ölkənin rəhbərliyi ilə ünsiyyəti davam etdiririk və hamının hüquqlarına əməl olunduğu layiqli və davamlı sülhün bərqərar olmasını təklif edirik. Biz davamlı razılığa gəlmək üçün iki ölkənin üz-üzə danışmasını vacib hesab edirik”, - Miller bildirib.

Azərbaycanın sülh üçün iki ildən artıqdır apardığı ardıcıl fəaliyyətə rəğmən İrəvan hər cür bəhanə ilə bu sənədin imzalanmasından yayınır. İrəvan indi Qafqazda Qərbin “ikinci Ukrayna”-sı və ya ABŞ-ın “51-ci ştatı” olmağa həvəslənib. Belə rəy yaranır ki, Amerika və onun Avropadakı satelliti olan Fransa Azərbaycanı təzyiq altında saxlamaq üçün əslində Ermənistanı sülh sənədini imzalamamağa təşviq edir:

Fransa silahlandırır, Amerika isə anti-Azərbaycan qərarları ilə ürəkləndirir. Ancaq Qarabağda separatizmin kökünü kəsən və suveren ərazisini tam bərpa edən Azərbaycan “erməni kartı” üzərindən təzyiq etmək indi əvvəlki kimi asan deyil. Çünki Minsk Qrupu sıradan çıxıb, ABŞ-ın Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi isə formal postdur.

Bu səbəbdən Konqresin komitəsində “Qarabağın gələcəyi” haqda mənasız müzakirələr açmaq, sanksiyaları gündəmə gətirmək zərurəti yaranır. ABŞ isə hələ də elə zənn edir ki, güclü Azərbaycan olmadan Cənubi Qafqaz siyasətində hansısa uğur əldə bilər. Gürcüstan böyük ölçüdə ABŞ-ın “statı” olmaq funksiyasını itirib, indi Tiflisdə ofis qurub oturmaq və ümumi Qafqazda siyasəti müəyyən etmək qeyri-mümkündür. Azərbaycan da müstəqil siyasət tərəfdarıdır və ABŞ-ın

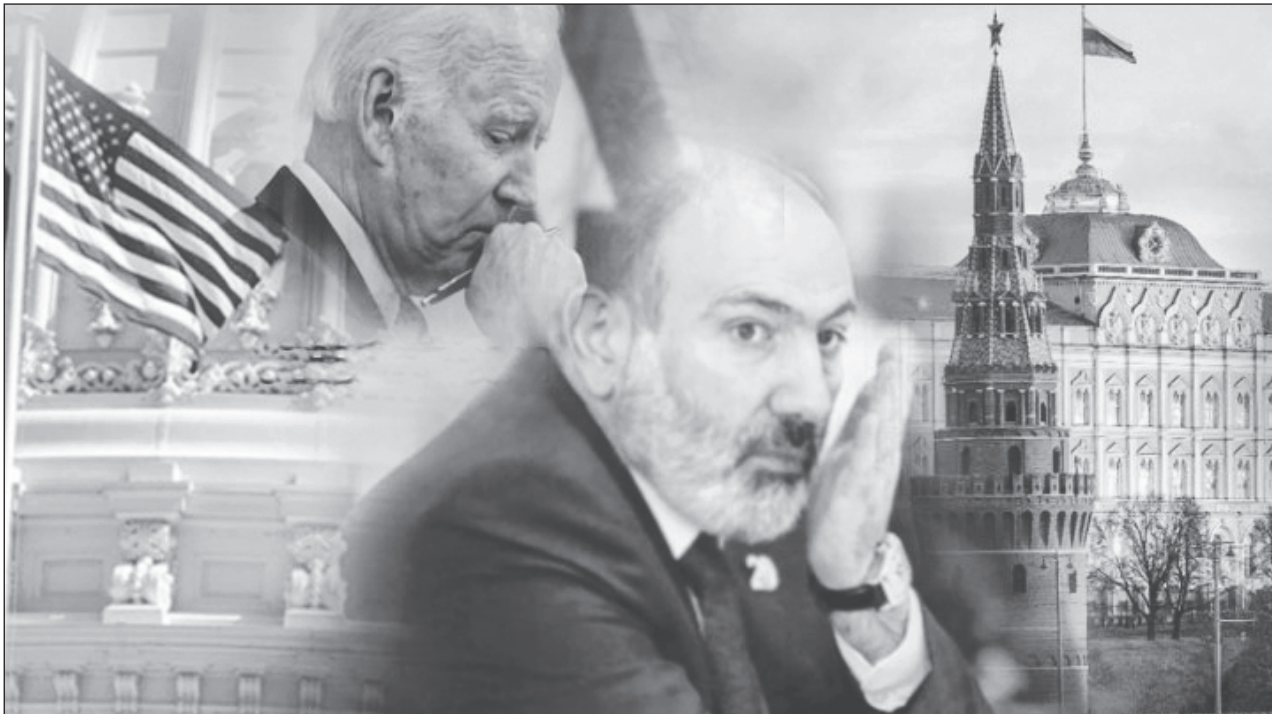
Bu arada məlum olub ki, Ermənistan Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatındaki tərəfdaşlarından ölkəyə yardım haqqında sənədi gündəmdən çıxarmağı xahiş edib. KTMT-nin baş katibi İmanqali Tasmaqambetov Belarus prezidenti Aleksandr Lukaşenko ilə görüşündə belə deyib. “Erməni tərəfi və bütün digər müttəfiqlər bu qərarı dəstəkləsələr də, bu sənədə heç bir maraq göstərmədilər və üstəlik, işimizin yekun hissəsində onun ümumiyyətlə gündəmdən çıxarılmasını xahiş etdilər”, - deyə KTMT-nin baş katibi bildirib. 2022-ci ilin noyabrında KTMT-nin İrəvanda keçirilən sammitində Paşinyan Kollektiv Təhlükəsizlik Şurasının Ermənistanı yardım ilə bağlı birgə tədbirlər haqqında qərar layihəsini imzalamıqdan imtina etmişdi. Göründüyü kimi, ABŞ-ın heç bir iqtisadi potensialı və maliyyə dayaqları olmayan

Ermənistanın “51-ci ştat” olmaq arzusu: “Quyuya su tökməklə...”

ABŞ və onun Avropadakı satelliti Fransa Azərbaycanı təzyiq altında saxlamaq üçün Ermənistanı sülh sənədini imzalamamağa təşviq edir: biri silahlandırır, biri də anti-Bakı qərarlarla ürəkləndirir

və ABŞ bu danışıqlara yardımçı rolunu öz üzərinə götürməyə hazırdır. “Biz gördük ki, digər ölkələr də bu danışıqlarda yardım təklif edir. Hesab edirik ki, uzunmüddətli razılaşma əldə etmək üçün iki ölkə üçün üzbəüz danışıqlar aparmaq vacibdir”, - deyə Miller əlavə edib. Yeni İrəvan hər cür bəhanə ilə bu sənədin imzalanmasından yayınmağa çalışsa da, sülh müqaviləsinə ya qol çəkəcək, ya da çəkəcək. Çünki Ermənistanın Qafqazda “ikinci Ukrayna” olması onun üçün fəlakətə çevrilə

vasitəsilə problemləri həll etmək. Məncə, ABŞ üç Qafqaz ölkəsindən yeni suriyalar, ukraynalılar istəməkdədir Rusiyaya qarşı. Əks halda, Qərb uğursuzluqdan bu qədər əsəbiləşib, Ermənistanı silahlandırmaqla və Azərbaycanı sanksiyalarla qorxutmaq fikrinə düşməzdi. Erməni tərəfi iddia edir ki, Bakı ABŞ və Avropa İttifaqının danışıqlara qarışmasının əleyhinədir. Azərbaycan Prezidenti artıq Moskva və ya Tiflisdə görüşməyə hazır olduğunu bildirib, lakin Ermənistanın bu formatda görüşlərdə iştirak etməyəcəyi açıqdır”.



özünü “patron”u kimi yox, tərəfdaşı kimi qəbul edərək əlaqələrin inkişafını istəyir. Ermənistan da məlum, 44 günlük müharibədən sonra özünə gəlməyə çalışır, amma bunun yolunu hər iki tərəf yanlış seçib.

ABŞ belə hesab edir ki, Ermənistanı gücləndirmək üçün onu Rusiya ilə qarşıdurma həddinə gətirmək və Azərbaycanla sülh prosesini əngəlləməklə mümkün ola bilər. Görünən budur ki, ABŞ Azərbaycan-Ermənistan münasibətləri, o cümlədən nəzərdə tutduğu sülh gündəliyi baxımından yeni oyun qaydaları müəyyənləşdirməyə çalışır. ABŞ və Avropa Ermənistanı transatlantik birliyə yaxınlaşdırmaq üçün birgə plan hazırlayır. Heç şübhəsiz, bu plan İrəvanı hərbi baxımdan gücləndirmək niyyətidir.

Ermənistanı “quyuya su tökməklə...” gücləndirmək istəyir.

“Ermənistan anlamalıdır ki, başın kökləri Vaşinqtonda yox, regiondadır”. Noyabrın 21-də Prezidentin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev söyləyib. Eyni gündə “Vaşinqton iki ölkənin rəhbərliyini təşviq etməkdə davam edir və hamının hüquqlarına hörmət edildiyi güclü və davamlı sülhə nail olmaq üçün Ermənistan və Azərbaycan arasında danışıqları asanlaşdırmağa hazırdır”, - deyə ABŞ Dövlət Departamentinin sözçüsü Metyu Miller bildirib. Onun sözlərinə görə, Ermənistan və Azərbaycanın birbaşa müzakirələrə başlaması və regionun maraqlarına uyğun məsələləri həll etməsi vacibdir

bilər, ABŞ-ın “51-ci ştatı” olmaq şansı isə üfəqdə belə görünür...

Siyasi ekspert Əziz Əlibəyli o qənaətdədir ki, Amerika 2020-ci ildən sonra Azərbaycan gündəliyini yeniləməlidir. Təhlilçinin dediyinə görə, keçmiş səfir Robert Sekuta 2021-ci ilin yanvarında bu haqda qeydlər edib: “Sekuta deyir ki, ikitərəfli münasibətlərin yenidən qiymətləndirilməsi - ABŞ nöqtəyi-nəzərindən ən azı beş məqamı əhatə etməlidir: Rusiya, Çin və İran ambisiyaları problemlərin həllində Azərbaycanla fəal əməkdaşlıq, Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh yaratmaq, Azərbaycanın regional əlaqələrin genişləndirilməsinin açarı kimi xidmət etmək potensialından istifadə etmək, enerji sahəsində uzunmüddətli əməkdaşlığa söykənmək, daha çox effektiv dialog

Analitikin zənnincə, ABŞ və Fransa Ermənistan silahlı qüvvələrinin islahatlarını dəstəkləməyə hazırdır: “Fransa artıq Ermənistanı silah və hərbi texnika ilə təmin edir. Avropa İttifaqı isə Ermənistanı hərbi yardım göstərmək niyyətindədir. İndi bir daha təkrar edirik: Azərbaycan ona qarşı cəbhə alınan bir platformada nə üçün təmsil edilməlidir? ABŞ hesab edir ki, qarşıdakı bir neçə həftə Ermənistan və Azərbaycan arasında sülh sazişinin bağlanması üçün hələdici olacaq. Əgər ABŞ bu cür açıqlamalarla Azərbaycanı günahkar çıxarmağa çalışırsa, aydındır, yox, real sülh istəyir-sə, İrəvana deməlidir ki, dərhal 8 kəndi təhvil ver. Ermənistan rəhbərliyi isə KTMT-dən ləng çıxma prosesinə başlayıb. Artıq tablolar açıqlır və yaxşı olardı ki, Avropa İttifaqı və ABŞ bu prosesdə Rusiyanın qarşısını

“ABŞ-ın sərt ritorikası birbaşa Azərbaycana yönəlməyib” - sabiq nazir

“ABŞ 2004-cü ildə 907-cü düzəlişlə əlaqədar Ermənistanı tətbiq edilən qadağanı səssiz-küysüz götürüb. Ona görə də indiki halda ABŞ-ın ermənilərin Azərbaycandan necə çıxdığı ilə bağlı nədə deməsi mənasızdır”.

Bunu Bakipost.az-a politoloq Tofiq Zülfüqarov bildirib. Onun sözlərinə görə, Azərbaycan-Ermənistan sərhədində boş qalan kəndlərə ermənilər yerləşdirilib. Vaxtilə həmin ərazilərdən azərbaycanlılar zorla çıxarılıb.

Politoloq bildirib ki, ABŞ-ın kəskin ritorikası heç də birbaşa Azərbaycana qarşı yönəlməyib. Əsas məqsəd başqadır: “ABŞ Rusiyanı bölgədən çıxarmaq üçün belə addımlar atır. Avropa İttifaqı rəsmisi Cozef Borrelin, ABŞ təmsilçilərinin bəyanatları eyni məqsəd daşıyır. Sadəcə, ermənilərə xoş gəlmək, onları Rusiyadan uzaqlaşdırmaq üçün belə gedişlər edilir”.

Azərbaycan-Ermənistan danışıqları dondurulacaq?

“ABŞ parlamentində anti-Azərbaycan bəyanatları və qərarlarından dərhal sonra Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi okeanın o tayında birtərəfli qaydada razılaşdırılmış ABŞ-Ermənistan-Azərbaycan görüşündən imtina edildiyini bəyan etdi. Bu görüşdən imtinanın əsl səbəbi isə tamamilə başqadır”. Politoloq Zaur Məmmədov bu fikirdədir.

O qeyd edib ki, ABŞ və Fransa Azərbaycan və Ermənistan arasında imzalanması üçün hazırladıqları sülh müqaviləsində Qarabağ ermənilərinin qaydı, onları hüquq və təhlükəsizliklərinin təmin edilməsi öhdəliyini rəsmi Bakının üzərinə qoymaq istəyirlər. Azərbaycan bu cür mətnə imza atmıyacaq. Ona görə də Qərbdə təklif edilən görüşlərdən imtina ediləcək:

“2024-cü ilin ilk 6 ayı ərzində Avropa İttifaqının strukturlarındakı seçkiləri, payızında isə ABŞ-da keçiriləcək seçkiləri nəzərə alsaq, Azərbaycan-Ermənistan arasında danışıqların bir müddət dondurulacağı istisna edilmir”.

da necə dayanacaqlarını göstərsinlər. Bu, Ukraynadakı kimi olacaqsə, heç nə. Amma nəzərə almalıdırlar ki, Moskva hələ dişini gizlədir”.

Politoloq Zaur Məmmədov görə, ABŞ-ın bu siyasəti Azərbaycanı region ölkələri ilə daha da yaxınlaşdırır. Onun fikrincə, Azərbaycan Qərb platformasında da, Rusiya platformasında da Ermənistanla danışıqlara hazırdır: “Lakin çox təəssüflər olsun ki, ABŞ və Fransanın təklifləri Qarabağ ermənilərinin hüquq və təhlükəsizliyinin Azərbaycan və Ermənistan arasındakı sülh müqaviləsinə daxil edilməsi ilə bağlı olub”. **Z.Məmmədov hesab edir ki, ABŞ Senatının qəbul etdiyi sənəd ABŞ Dövlət katibinin köməkçisi Ceyms O’Brayenin Nümayəndələr Palatasında mü-**

vafiq dinləmələrdə səsləndirdiyi bəyanatlar, ABŞ-ın siyasəti Azərbaycanı region ölkələri ilə daha da yaxınlaşdırır: “Vaşinqtonda başa düşməlidir ki, bu siyasətin perspektivi yoxdur. Ermənilər də sevinməməlidirlər. Çünki gələn ilin payızında ABŞ-da seçkilərdir, gələn ilin yanvarından başlayaraq Avropa İttifaqının müxtəlif strukturlarında az qala 6 aya qədər davam edəcək seçkilər, seçkilərdən sonra kadrların təyinatı prosesi olacaq. Həmin vaxta qədər Qərb-Azərbaycan münasibətlərindəki bu soyuqluq aradan qalxacaq və Qərbdə yeni vəzifəyə gələnlər başa düşmüş olacaqlar ki, burada ədalətli tərəf Azərbaycandır və qərəzli yanaşmaya yol vermək olmaz”.

✉ **Emil SALAMOĞLU**
“Yeni Müsavat”

Fərid Səfərli İran həbsxanasında özünə qəsd edə bilər

Çingiz Qənizadə: “Fəridin azadlığa çıxması baş prokurorun xüsusi nəzarətindədir, yaxınlarda...”

İranda casusluq etmək niyyəti ittihamı ilə həbsdə olan Azərbaycan vətəndaşı Fərid Səfərlinin səhhətində problemlərin yarandığı bildirilir. Səfərlinin anası Dilarə Əsgərova “Amerikanın Səsi”-nə bildirib ki, oğlu ilə hər gün danışır:

“Son vaxtlar çox gərgindir. Fərid xaraktercə sakit təbiətli insandır. İndi o qədər aqressivdir ki, xırda bir problemə qeyri-adekvat reaksiya verir. Hətta son vaxtlar Azərbaycanın konsulluq işçiləri ilə, öz vəkili ilə dəfələrlə konfliktlər yaşayıb. Onlar da bunun fərqindədirlər. Mənimlə danışanda bildirirlər”, - o qeyd edib.

Ananın sözlərinə görə, həbsxanada da bunun fərqində olublar, Fəridi həkim müayinəsindən keçiriblər: “Həkim dərman yazıb və dərmanı içməsinin vacib olduğunu bildirib. Fərid dərmanları içməyib. Həbsxana rəhbərliyi Fəridlə görüşüb dərmanları içməsinin vacib olduğunu deyib. Deyib ki, dərmanları içməyə, məcburi qaydada içirəcəklər. Fərid isə cavab verib ki, dərmanları məcburi içirsələr özünə qəsd edəcək. Bundan sonra ondan əl çəkiblər. Mən soruşdum ki, niyə dərmanları içmərsən? Dərmanı iç, sakitləş. Dedi ki, onlar məni günahsız yerə saxlayıblar, onların dərmanını da içmək istəmirəm. Fərid artıq iki aydır normal yatmır. Bunun ciddi fəsadları ola bilər. Telefonda bir qədər gec cavab verən kimi səsinin tonunu ucaldır. Taniya bilmirəm. Bu, o sakit təbiətli Fərid deyil. Psixoloji durumu çox pisdır. Qorxuram ki, özünə xəsarət yetirər. Çünki durumu ilə barışa bilmir”.

D.Əsgərova oğlunun psixoloji durumunda problemlərin yaranmasını onun ümidlərinin azalması ilə izah edib: “Fərid əvvəllər düşünürdü ki, onun azad edilməsi ilə bağlı çalışırlar. O deyirdi ki, Azərbaycan hökuməti onu azad edəcək. Bu barədə danışqlar gedir. Ümid edirdi ki, bu ilin yanvarnadək azadlığa çıxacaq. Amma vaxt uzandıqca sanki ümidləri azalır”.



Ana Azərbaycanın baş prokuroru ilə İranın baş prokuroru arasındakı danışqlar zamanı Fərid Səfərlinin məsələsinə toxunulduğuna işarə edərək bildirib ki, bu danışqların nəticəsi olmadıqca Fəridin azad ediləcəyinə ümidləri azalır. Fəridə qarşı irəli sürülmüş “casusluq” ittihamı sonra “casusluq etmək niyyəti” ittihamı ilə əvəz olunub. Məhkəmə Fərid Səfərli barəsində 2 il həbs hökmü çıxarıb. Fərid Səfərli məhkəmədə ittihamı və hökmü qəbul etmədiyi bildirib. Azərbaycan Baş Prokuroru Kamran Əliyev sentyabrın 14-də Bakıda səfərdə olan İranın Baş prokuroru Mohammad Kazem Movahedi-Azadi ilə görüşündə Fərid Səfərli ilə bağlı cinayət işi ətrafında müzakirə aparıb.

Daha sonra Tehranın Apelyasiya Məhkəməsi Fərid Səfərli ilə bağlı şikayəti təmin etməyib.

Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri, hüquq müdafiəçisi Çingiz Qənizadə bildirib ki, Fəridin həbsi bütün Azərbaycan ictimaiyyətinin, o cümlədən ölkə rəhbərliyinin

dirdikdə İran tərəfi Fəridin Azərbaycana verilməsinə qərar verəcək. Çünki dövlətlərarası belə bir razılaşma, müqavilə var. Müqavilə şərtlərinə əməl etmək həm İranın, həm də Azərbaycanın öhdəliyidir. Ona görə nə Fərid, nə də anası ruhdan düşməsin. Yenə məsələyə qayıdıram, Azərbaycanın baş prokurorunun şəxsi nəzarətində olan məsələ, deməli, Azərbaycan Prezidentinin nəzarətindədir. Ümid edirəm, Fərid yaxın aylarda Azərbaycana təhvil veriləcək”.

Hüquq müdafiəçisi əlavə edib ki, Azərbaycanın hüquq-mühafizə orqanları da sözügedən mövzu ilə bağlı prosesləri yaxından izləyir:

“O ki qaldı həbsxananın darıxdırıcı olmasına, bu da başadüşüləndir. Yüz minlərlə insan məhkum həyatı yaşayır. Onların hər biri darıxdırıcı həyat tərzi keçirir. Fəridə verilən cəza çox ağır deyil. Daha çox cəza almasına səbəb olacaq mədələr üzərindən götürülüb. Casusluq ittihamı verilsəydi, Fəridin cəzası daha çox olacaqdı. Amma casusluğa cəhd kimi yamaqçı bir ittiham verməklə, İran özünü sığortaladı. Aparılan danışqlar və Azərbaycan tərəfin məsələni dövlət səviyyəsinə qaldırması onları daha çirkin niyyətlərindən yayınmağa məcbur etdi. Dilarə xanımın Fəridin buraxılması təqdirde beynəlxalq məhkəmələrə müraciəti məsələsinə gəldikdə isə əvvəlcə o bilməlidir ki, həmin məhkəmələrdə işə baxılma müddəti

illərlə çəkir. Güman edirəm ki, Fərid İranın ali rəhbərliyi tərəfindən əfv olunacaq. Bayaq da dediyim kimi, İran vətəndaşları burada cinayət törətsə də, dəfələrlə onların öz ölkəsinə qaytarılmasının şahidi olmuşuq. Fərid Azərbaycan vətəndaşıdır. O, hökm qüvvəyə mindiyi üçün Azərbaycanda cəzasını çəkmək istədiyi ilə bağlı müraciət edə bilər. Azərbaycana təhvil verildikdən bir müddət sonra isə azadlığa buraxılma ehtimalı var. Bu səbəbdən Dilarə xanım bir az da səbirli olmalıdır. Biz hüquq müdafiəçiləri Fəridin yaxın bir neçə ayda azadlıqda olacağından ümidliyik”.

Fərid Səfərlinin anası Dilarə Əsgərova ilə əlaqə saxlayıb, oğlunun son vəziyyəti ilə maraqlandıq. O,

“Yeni Müsavat”-a dedi ki, oğlunun vəziyyəti yaxşı deyil: “Artıq azad olunacağına ümidi yoxdur. Gözləyirdi ki, məhkəmə bəraət verəcək, bəraət verilmədi. Sonra apelyasiyada bəraət alacağına ümid etdi, orada da olmadı. Sonra baş prokurorların danışıqlarından sonra bəlkə əfvə düşər deyə ümid etdi. Fikirləşirdi Yeni ilə kimi əfvə düşəcək, bunların heç biri olmadı deyə, yenə ümitsizliyə qapılıb. Dərmanlardan imtina edib, indi həтта mən də onunla ehtiyatla danışmıram. Xırda problemə böyük bir hadisə çıxarır. İstədim ki, Xarici İşlər Nazirliyi bu işi daha da sürətləndirsin. Uşaq günahı olmadan doqquz aydır qalıb orada...”

□ **Afaq MİRAYIQ, “Yeni Müsavat”**

Ülvi Həsənli nədə ittiham olunur?

“Abzas Media” saytının direktoru Ülvi Həsənli cinayət məsuliyyətinə cəlb edilib. “Qafqazinfo” xəbər verir ki, vəkili Zibeydə Sadıqova Ülvi Həsənli barəsində Cinayət Məcəlləsinin 206.3.2-ci (qaçaqmalçılıq) maddəsi ilə cinayət işi başladığını bildirib. Hazırda ilkin istintaq hərəkətləri aparılır.



Qeyd edək ki, Ü.Həsənli xaricə yola düşərkən saxlanılıb. Onun ofisində axtarış zamanı 40 min avro aşkar edildiyi bildirilir.

Noyabrın 21-nə keçən gecə isə “Abzas Media” internet nəşrinin baş redaktoru Sevinc Vaqifqızı Azərbaycana qayıdarkən Bakı hava limanında saxlanılıb.

“Turan”ın müxbirinin verdiyi məlumata görə, S.Vaqifqızı birbaşa təyyarədən düşərkən saxlanılaraq Bakı Şəhər Baş Polis İdarəsinə aparılıb. Noyabrın 21-də şəhər tezdən “Abzas Media” internet nəşrinin baş redaktoru Sevinc Vaqifqızının mənzilində axtarış başa çatıb. Axtarışlardan sonra o, yənidən Bakı Şəhər Baş Polis İdarəsinə aparılıb. Vəkil Elçin Sadıqov bildirib ki, axtarış zamanı heç bir qanunsuz əşya aşkar edilməyib.

ABŞ Dövlət Departamenti Ülvi Həsənlinin həbs olunması ilə bağlı dərin narahatlığını bildirib. Bunu mətbuat katibi Metyu Miller “Turan”ın Vaşinqton müxbirinə müsahibəsində bildirib. Miller bunları əlavə edib: “Azərbaycan hökumətini ifadə azadlığı da daxil olmaqla, hər kəsin hüquq və azadlıqlarını qorumağa çağırırıq.”

Həbsxanaların rəisi general-mayor oldu

Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyinin əməkdaşlarına ali xüsusi rütbələr verilib. Sərəncama əsasən, Azərbaycan Respublikası ədliyyə nazirinin müavini - Penitensiar Xidmətin rəisi Mirsaleh Miradil oğlu Seyidova ədliyyə general-mayoru ali xüsusi rütbəsi verilib.



Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyinin Strateji planlaşdırma və monitoring baş idarəsinin rəisi Cavid Ənvər oğlu Hüseynova III dərəcəli dövlət ədliyyə müşaviri ali xüsusi rütbəsi verilib.

Böyük Britaniya-nın Avropa regionu üzrə dövlət naziri Leo Dorkerti noyabrın 20-dən Cənubi Qafqazdadır və səfərin əsas məqsədi açıqlanıb. “Yeni Müsavat” xəbər verir ki, bu barədə Böyük Britaniya-nın Azərbaycandakı səfirliyinin yaydığı məlumatda tanış olmaq mümkündür.

Qeyd olunub ki, Böyük Britaniyanın Avropa üzrə naziri Ermənistan, Gürcüstan və Azərbaycana səfəri zamanı Böyük Britaniyanın suverenlik və təhlükəsizliyə sarsılmaz dəstəyini vurğulayacaq. Bundan başqa, nazir Dorkerti sülh və sabitliyin uzunmüddətli nizamlanmasına nail olmaq üçün Ermənistan və Azərbaycan arasında birbaşa sülh danışıqlarına təcili ehtiyac olduğunu qeyd edəcək. O, bu il regiona sayca üçüncü səfərində Ermənistan və Gürcüstanın demokratik islahatlar gündəmlərini də müzakirə edəcək və Azərbaycanın bərpa olunan enerji mənbələrinə keçidində kömək etməkdə Böyük Britaniyanın təcrübəsini təbliğ edəcək. “Rusiyanın cənub sərhədində yerləşən region münafişinin təsirlərindən qurtulduqca, azadlıq və müstəqillik üçün demokratiyanı dəstəkləmək və islahat gündəmlərini davam etdirməyə cəhd etdiyi üçün kənar müdaxilələrə qarşı həssas olaraq qalır. Bu ilin əvvəlində hər üç ölkə ilə rəsmi Strateji Dialoglara əsaslanaraq, nazir Dorkerti iqtisadiyyatları şəxələndirmək və Avropanın Rusiyadan asılılığını azaltmaq üçün Böyük Britaniyanın artan ticarət və təhlükəsizlik əməkdaşlığı təklifini genişləndirəcək”.

Yada salmaq ki, bu ilin yayında Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov Böyük Britaniyaya səfər edərək Xəzər Bağlantı Konfransına qatılıb və Avropa üzrə dövlət katibi Leo Dorkerti ilə müzakirələr aparıb. Böyük Britaniya üçün Cənubi Qafqazda Azərbaycanın məxsusi çəkisi var, çünki Azərbaycanın regional geosiyasi alətləri Londona daha uzunmüddətli əməkdaşlıq qurması üçün yaxşı fürsətlər təqdim edir. Məlumdur ki, Böyük Britaniya regional tərəfdaşları həssaslıqla seçir, onları özünün global nüfuzuna potensial zərərliyin qarşısını almaqda vasitə kimi qiymətləndirir. Azərbaycan isə regional oyunçu olmaq istiqamətində irəliləyir və London Bakının xarici siyasətindəki hərəkətliyi, müdafiə qüdrətinin gücləndirilməsini

diqqətlə izləyir. Qısası, Böyük Britaniya Avropa İttifaqını tərk etdikdən sonra Cənubi Qafqaz üzrə maraqlarını təmin etmək üçün Azərbaycanla əməkdaşlığa daha ciddi önəm verir. Lakin ekspertlərə görə, regionda digər maraqlı qüvvələrin - Britaniyanın aşkar və gizli rəqiblərinin Londonun Bakı ilə

gedişatı necə dəyərləndirir? İngilis nazirin regiona səfəri nələr vəd edir?

“Yeni Müsavat”ın sualını cavablandıran professor Qabil Hüseynlinin sözlərinə görə, Dorkerti səfəri strateji xarakter daşıyır. Onun fikrincə, Qərb Cənubi Qafqaza və Orta Asiyaya yayılmaqdan ibarət olan si-

nür: “İngilislər sirlərini və planlarını açmırlar. Onların strategiyası yaxınmənzilli olur. Britaniya uzaqgedən nəticələr əldə etmək üçün müxtəlif kombinasiyalı gedishlər qurur. Buna şahmat taxtasındaki oyun kimi də baxmaq olar. O baxımdan, İngiltərə nazirini Qafqaza göndərərsə, qarşidaki planların sürətlən-

Böyük Britaniya Qafqazda fəallaşır: açar ölkənin adı...

Londonun Bakı ilə münasibətlərinin daha da dərinləşməsinə rəqiblərin reaksiyası maraq doğurur



münasibətlərinin daha da dərinləşməsinə reaksiyası maraq doğurur.

Ekspertlərə görə, Cənubi Qafqazda Böyük Britaniyanın maraqları həm də İran və Rusiya faktoru ilə bağlıdır. Belə ki, İngiltərə bütün imkanları ilə Rusiyanın və İranın regiona təsir imkanlarının azalması istiqamətində aktiv fəaliyyət göstərir. Digər vacib maraq isə Mərkəzi Asiya regionuna Xəzər dənizi vasitəsilə əldə olunan çıxışları təhlükəsizlik zolağına çevirmək və Azərbaycanın Avropanın enerji bazarlarındakı rolunu, yaşıl enerjiyə keçidində oynadığı rolun BP şirkətinin nəhəng maraqları kontekstində inkişaf etdirməkdən ibarətdir. Bütün sadalanan maraqların təmin edilməsi üçün isə Böyük Britaniyaya regionda sülh lazımdır. Odur ki, bu ölkənin Azərbaycan-Ermənistan münasibətlərinin yaxşılaşması və sülh sazişinin bağlanması istiqamətində birbaşa olmasa da müəyyən mənada iştirak etmək istəməsi tamamilə normal qəbul oluna bilər. Bəs təhlilçilər bu

yasətini gücləndirir. **Q.Hüseynlinin hesablamalarına görə, Rusiyanı hər iki bölgədən qovub çıxarmaq məqsədi güdən bu addımlar sürətlənəcək.** “Britaniya Gürcüstanı və Ermənistanı Qərbe integrasiya yoluna istiqamətləndirib, Azərbaycan onsuz da İngiltərə ilə yaxşı əlaqələr qurub, çoxdan enerji sahəsində integrasiya var. Belə görünür ki, kollektiv Qərb Cənubi Qafqaz və Orta Asiya uğrunda açıq mübarizəyə girişib”. Professorun fikrincə, bu rəqabət getdikcə dərinləşəcək və Qərbin Rusiyanın nüfuz zonalarına daxil olmaq cəhdləri ciddi proseslərə nəticələnlənəcək. Q.Hüseynli Ukraynada müharibənin uzandığı bir vaxtda Rusiyanın resurslarının tükəndirilməsi və postsovet məkanında təqətdən salınması işi aparılır. Politoloqun fikrincə, bu qarşıdurmaya həm də resursların tükəndirilməsi səbəbi kimi baxmaq lazımdır.

Siyasi icmalçı Ramiyə Məmmədova isə ingilis siyasətinin hər zaman konfidensial olduğunu düşü-

dirilməsi nəzərdə tutulur. Bu planın hədəfi Rusiyanın dişlərini çəkmək və ətrafına təsir imkanlarını zəiflətməkdir”.

Ekspert Britaniyanın regiondakı siyasətini Azərbaycansız təsəvvür etmir: “Unutmayaq ki, 44 günlük müharibə ilə bağlı BMT Təhlükəsizlik Şurasında Britaniyanın mühüm mövqeyi oldu. İngiltərə bölgədə sülh və enerji maraqlarının təmini üçün sabitlik tərəfdarıdır. Mən düşünürəm ki, hətta Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh danışıqlarını London platformasında aparılsın. Bu işdə bölgəyə səfər etmiş nazir vasitəçi ola bilər. Onsuz da sülh danışıqlarının və görüş yerinin razılaşdırılması ilə bağlı müəkkəb vəziyyət yaranıb. Azərbaycan Brüssel və Vaşinqton masasından imtina edib, Ermənistan da Rusiyanın moderatorluğuna qarşıdır, belə də həm Bakı, həm İrəvan üçün London münasibidir. Üstəlik, bu dövlətin hər iki tərəfə münasibəti yaxşıdır, Fransa kimi vasitəçilik balansını da pozmaz”.

□ **Emil SALAMOĞLU**
“Yeni Müsavat”

“Əli Kərimli “qırt toyuq” kimi oturub televiziyanın qarşısında...”

Siyavuş Novruzov AXCP sədrindən niyə narazıdır?



“Gərəkədənmi Ağ Ev Azərbaycana qarşı Xankəndini azad edəndən sonra fikrini dəyişib? Əsla yox! 44 günlük müharibənin qəfil başlanmasından xəbər tutmayan Mərkəzi Kəşfiyyat İdarəsi bir dövlətin qələbəsinə və Cənubi Qafqazdakı geosiyasi inqilabın Qərbi, avroatlantik dövlətləri regiondan çıxarmasını qəbul edə bilmir. Son 3 ildə Ermənistan-Azərbaycan sülh danışıqlarını zəbt etmək, Avropa Birliyinin əli ilə Ermənistanla 2.6, Azərbaycana 2 milyard rüşvət planı ilə dövlətlərin mövqelərini satın almağa çalışır. ABŞ istəyir ki, müqavilə onların şərtləri ilə Vaşinqtonda imzalanınsın, ona görə mediası, USAID kimi onlarla inqilab yayan maliyyə və qeyri-dövlət institutları, Konqresi ilə Dağlıq Qarabağın gələcəyini Azərbaycandan kənarda axtarır”. Milli Məclisin son iclasında parlamentin İnsan hüquqları komitəsinin sədri Zəhid Oruc bildirib.

“ABŞ-in hərbi yardımları dayandırması Prezident İlham Əliyevi müstəqil siyasətdən daşıdırmaq, ölkəmizi anti-Rusiya koalisiyasına qoşmaq və sülh danışıqlarını Moskvada keçirməkdən imtina planıdır. Beləliklə, Ermənistanın təhlükəsizliyinə ən böyük zərbəni Türkiyə və Azərbaycan deyil, Amerika vurur. Çünki onu öz imperiya oyunlarına alət edir, İrəvanı ayaq altına çevirir. Amerika silahlarının Ermənistanla verilməsi, NATO qüvvələrinin süngüsü altında erməniləri Xankəndinə qaytarmağa çalışacağı şübhə doğurmur. İrəvanda hərbi təlimlər, gəndərilən instruktorların planı budur.

Deputat deyib ki, Azərbaycan xarici yardımlardan asılı ölkə deyil. “Bayden Senatın qərarını imzalasaydı, o, Qorbaçovlaşacaq və Qafqazda qanlı müharibələrin müəllifinə çevriləcək. Ona görə də əsas sual budur - biz hansı addımları atmalıyıq? Bütün millətimizlə və daha çox dövlətlərin müttəfiqliyi ilə qələbəmizi qorumaq, Amerikanın çoxqütblü siyasi qüvvələri ilə intensiv çalışmaq və nəhayət, Türkiyə ilə Ermənistan sərhədlərini açaraq, Qərbin planlarını iflasa uğratmalıyıq”, - deyər komitə sədri bildirib.

“Azərbaycanla əlaqədar Amerika tərəfindən ədalətsiz qərar qəbul olunub”.

Bunu isə Milli Məclisin 21 noyabrda keçirilən iclasında Regional məsələlər komitəsinin sədri Siyavuş Novruzov bildirib. O xatırladı ki, Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü bərpa edib. “Bundan sonra Azərbaycanın aparacağı müharibə diplomatiya müharibəsi olacaq. Amma təəssüf ki, Amerikanın irəli sürdüyü qərəzli fikirlərə içimizdə olan məkirliyərlər də dəstək verir”, - deputat vurğulayıb.

Siyavuş Novruzov AXCP sədri Əli Kərimlini də tənqid edib: “Əli Kərimli “qırt toyuq” kimi oturub televiziyanın qarşısında Azərbaycana qarşı fikirlər səsləndirir. Bir dəfə olsun Azərbaycanın apardığı haqlı mübarizədən və s. danışmayıb”.

Deputatın sözlərinə görə, ABŞ və Avropanın siyasətini təbliğ edir, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün əleyhinə qarşı iş aparılır: “Guya azərbaycanlılar erməniləri etnik təmizləməyə məruz qoyub. Hansı ki, bunu ermənilər edib. Bunlardan bir kəlmə danışan yoxdur”.



Sərbəst toplaşan sülh quşları

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Təzəlikcə Almaniyada azərbaycanlı həkimlərin forumu keçirilmişdir. Diaspor fəaliyyətlərimiz üçün bu kimi işlər çox önəmlidir. Özü də Almaniya o qədər çox həkimlərimiz var ki, artıq bu forum ikinci ildir keçir. Sən Lerikdə, Beyləqanda, nə bilim, Kürdəmirdə həkim və xəstəxana problemi yaşayırsansa, dıl xor olma. Əsas odur həkimlərimiz Avropaya, Almaniya mühacirətə etsin. Bəlkə qayıdanda özləri ilə vurulmuş maşın gətirdilər.

Xarici ölkələrə diqqət yetirməyimiz təsadüfi deyildir, çünki hazırda onlar da ölkəmizə diqqət yönəldiblər. Bəzən bu diqqət lazımsız, yersiz olur. Məsələn, hazırda bir sürü dünya dövləti guya Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh, barışq yaratmağa çalışır. Eyni zamanda hamısı altıdan-altıdan bölgəyə silahlarını satır. Sən dimdiyində patron gətirən sülh göyərçini görmüsənmi? Əcaib və ziyyətdir.

Sözləşmə, göyərçinin sülh simvolu seçilməsi də dünyanın absurdlarından biridir, çünki bu quşda sülhün "s"-sı belə yoxdur. Bu işin tarixi qədimlərə gedir, lakin göyərçini sülh simvolu kimi məşhurlaşdıran rəssam Pablo Pikasso olub. O, keçən əsrin ortalarında sülh konfransında şair Lui Araqonun təklifi ilə dimdiyində zeytun budağı tutan göyərçin çəkib. Ancaq Pikasso deyərmiş ki, əcəb də sülh simvoludur, göyərçinlər yem üstündə bir-birini didişdirir, gözünü çıxarır.

Həmçinin Fransada bu quşlara "uçan siçovullar" deyirlər. Xəstəlik yayırlar, dam-daşı, abidələri nəcisləri ilə buladırlar. Lakin göyərçinin şəhərləri zibildən təmizləmək kimi funksiyası vardır. Ornitologiya haqda bu qədər. Biz gerek sülhü ermənilərlə özümüz, öz aramızda, heç kim qarışmadan həll edək. Əks halda, həmişə bu işin zibili çıxacaqdır.

Xaricdən yayılan tənqidlərdən biri guya ölkəmizdə sərbəst toplaşma azadlığının zəif olmasıdır. Yanılmıramsa, bu tənqid Britaniya tərəflərdən gəlmişdi. Mən heç burada onlara hökumətimizin keçmişlərdən qalma "Londona aksiyaları atla dağıdırlar" cavabını vermək istəmirəm, lakin qərəz açıq göz önündədir. Sərbəst toplaşma hüququ necə pozulur ki, hər gün səhər-axşam Bakı Metropoliteninin stansiyalarında, perronlarda, qatarların içində əhali sıx surətdə bir-birinə yapışır?

Hər axşam yol qıraqlarına get, yüzlərlə adam sərbəst toplaşıb avtobus gözləyir.

Hələ toylar... Keçən ay mən sütunsuz salonda bir toya getmişdim, iynə atsan yerə düşməzdi. Camaat kababın üstündə oynayırdı. Bəylə gəlin tribunada əyləşmişdi. Oxşar mənzərə ölkəmizin saysız-hesabsız şadlıq saraylarında hər gün yaşanır. Bunlar hamısı xalqın sərbəst toplaşması deyilsə, bəs nədir? Sən Londonda küçəyə çıxıb "Fələstinə azadlıq!", "Amazonka meşələri qorunsun!", nə bilim, "Putin, əlini Kiyevdən çək!", - deyər aksiya edirsən, biz də Bakıda "Sonalar sonasının dimdiyi" şadlıq sarayında yığışb Əliməmmədlə Gülbaharı (məsəl üçün) qutlayırıq, "Qoşa qarıyasınız!", "Yarıyanlardan olun!", canım sənə desin, "Gələn il bu vaxt Zəngəzurda yığışaq!" tipli çıxışlar edirik. Kim isbat edə bilər ki, bunlar məzmunca fərqli, lakin formaca oxşar şeylər deyildir? Hərənin öz dərdi var.

Yeganə fərq bəlkə də bizim toyların daha barışqıl, daha dinc aksiya kimi keçməsidir. Hərçənd son zamanlar xarici təsirlər çox hiss olunur, bəzən toylarımızda dava düşür, gitaranı qudaların başında sındırırlar. Hətta toylarda ölənlər artıbdir. Məncə, bu istiqamətdə dövlət tədbir görməlidir, bəzi toyları keçən illərdə olduğu kimi, qadağan etmək lazımdır. Ramiz Mehdiyevi təzədən işdən çıxartmaq olar.

Sərbəst toplaşma da var, söz azadlığı da. Məsələn, mən bu dəqiqə Makron haqda nə istəsən yazaram. Ancaq yazmıram. Müəlliməsi ilə evlənən adam haqda nə yazasan? Camaat dərəcədir elm öyrənsin, Narxoza girsən, bunun fikri haradaymış...

Qərb ölkələrinin, xüsusilə ABŞ və Fransa son zamanlar artan anti-Azərbaycan ritorikasına Prezident İlham Əliyev reaksiya verib.

Dövlət başçısı xüsusilə Fransa Cənubi Qafqazda çox destruktiv rol oynadığını bir daha bəyan edib: "Əslində indi Ermənistan Fransa hökumətinin marionetinə çevrilib və bu, regional sabitliyə ciddi təhlükə ola bilər. Bizə heç bir müharibə lazım deyil. Biz öz ərazimizdə vuruşduq və ədaləti, beynəlxalq hüququ bərqərar etdik. Lakin Ermənistan hökuməti və siyasi istəblişmenti qisas haqqında düşünür. Fransa hökumətindən gələn yanlış mesajlar əslində Ermənistan hökumətində və ola bilsin, ictimai rəyində onların Azərbaycana qarşı növbəti hərbi təcavüzə başlamaq bələcəklərinə dair illüziya yaradır. Ermənistanı silahlandırmaq hansı ki, Fransa qurur duyur və bunu ictimai şəkilə bildirir. Ermənistan yeni bir müharibəyə başlamaq qərarı versə, bu, ona kömək etməyəcək. Nəticə eyni olacaq. Heç kəs onlara kömək etməyəcək. Üç il bundan əvvəl Fransa onlara kömək etdi? Xeyr. İki ay bundan əvvəl onlara kömək etdi? Xeyr. Onlar burada nə edə bilərlər. Heç nə".

Dövlət başçısı deyib ki, Ermənistan öz gələcəyini regionumuzdan uzaqda yerləşən ölkələrin ambisiyaları üzərində deyil, öz milli maraqlarına əsasən planlaşdırmalıdır: "Xüsusilə qanlı müstəmləkə keçmişinə malik olan ölkələrin ambisiyaları üzərində qurmalıdır. Heç bir beynəlxalq təzyiq Azərbaycan xalqının və Azərbaycan hökumətinin iradəsinə təsir göstərə bilməz. Ermənistan indi dünyanın müxtəlif yerlərində olan diaspor təşkilatlarından Azərbaycana hər yerdə hücum etmək üçün istifadə edir. Lakin onlar üçün bu, sıfır nəticə verəcək. Biz sülhə hazırıq, lakin ədalətli sülhə, hər iki ölkənin ərazi bütövlüyünün və suverenliyinin tanınması əsasında olan sülhə. Biz sağlam düşüncəyə və tarixi ədalətə əsaslanan sülhə hazırıq. Beləliklə, mən həmkarımı bu barədə məlumatlandırdım ki, Cənubi Qafqazda real vəziyyəti daha yaxşı anlamaq mümkün olsun".

Güman etmək olar ki, bu fikirlər həm də ötən həftə ABŞ-da anti-Azərbaycan qərarlarına cavabdır. Dövlət başçısı əminliklə deyib ki, bu cəhdlər "sıfır nəticə" verəcək.

Siyasi şərhçi Abutalıb Səmədov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Ermənistan hö-



Prezidentdən Qərb paytaxtlarına "sıfır nəticə" cavabı

Siyasi şərhçi: "İlham Əliyev bununla bəyan etmiş oldu ki, Azərbaycan mövqeyindən çəkilməyəcək"

kuməti Fransa, həmçinin ABŞ-ın marionetinə çevrilib: "Fransa hesab edir ki, Cənubi Qafqazda Rusiyanın yeri tamamilə boşalacaq və boşalan yeri onlar tutacaq. Ermənistan nüfuz etməsinə də məqsədlərdən biri budur. Azərbaycan Prezidentinin İraq rəhbəri ilə görüşdə Fransa barədə dedikləri əslində daha çox ABŞ-a aiddir. Fransa ABŞ-la müqayisədə Ermənistan-Azərbaycan danışıqlarına təsir imkanları o qədər də çox deyil. Uzun müddətdir ki, Makron son dərcə destruktiv bəyanatlar verir və sülh danışıqlarını pozmaq üçün əlindən gələni edir. Ancaq bu bəyanatlara baxmayaraq, Brüssel prosesi dayanmadı, davam elədi. Eyni zamanda Vaşinqtonda da danışıqlar sənəmədi. Orada da çox dəyərli görüşlər keçirildi. Ancaq ABŞ-ın tutduğu ədalətsiz mövqe sülh prosesinə böyük zərbə vurdu. Artıq proses dalana dirənib və çox təəssüf ki, bu realıqları qəbul edib Ermənistanı düzgün istiqamətə yönləndirmək əvəzinə ABŞ yanlış bəyanatlar verir, prosesi bir az da çıxılmaz salmağa çalışır. Baxmayaraq ki, Azərbaycan iki aydır Ermənistandan sülh

təkliflərinə cavab gözləyir, ABŞ isə Azərbaycanı günahkar elan eləyir. Baxmayaraq ki, sülh danışıqlarının başlanması təşəbbüsü ilə 2021-ci ilin martında Azərbaycan sülh sazişi üçün baza prinsiplərini təqdim edib. Ermənistan qeyri-konstruktiv təkliflər verməklə danışıqları uzatmağa, ləngitməyə çalışıb və sonuncu dəfə Qranada görüşü ərəfəsində yenidən üç əlavə prinsipə ortaya çıxıb, lakin yenə də Amerikanın düşüncəsinə görə günahkar Ermənistan deyil, Azərbaycandır. Təbii ki, bu şəraitdə Avropa İttifaqının, ABŞ-ın vasitəçiliyi ilə keçirilən görüşlərdə iştirak etmək mənasızdır. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin İraq prezidenti ilə görüşdə söylədiyi fikirlər ABŞ-da başlanan anti-Azərbaycan kampaniyasına və verilən qərarlara cavabdır. Azərbaycan lideri bəyan edir ki, Amerikanın və Fransa addımları sülh prosesinə zərbə vurmaqdır. Azərbaycan mövqeyində möhkəmdir, mövqeyindən çəkilməyəcək. Çünki ədalətli, haqlı tərəf Azərbaycandır, sülhü hamıdan çox istəyən Azərbaycandır".

Siyasi şərhçi qeyd etdi ki, Azərbaycana qarşı o cür

ədalətsiz bəyanatlar daha çox sülh prosesini ləngitməyə yönəlib. Və çox təəssüf ki, ləngitməkdə davam edir: "Ümid edək ki, bu yanlış xətdən ABŞ imtina edəcək və danışıqların Gürcüstanda davam etdirilməsinin daha düzgün olacağını Ermənistan başa salacaq. Burada tərslik etmək, mütləq Qərb ölkələrinin birində sülh sazişinin imzalanmasında təkid etmək yalnız prosesi pozmaqdır. Bu gün həm Rusiyanın, həm Amerikanın və onun müttəfiqlərinin qəbul edə biləcəyi bir yer var, o da Gürcüstandır. Nə qədər tez hər iki tərəf bu istiqamətdə addım atmağa başlasa, sülh sazişini o qədər də tez imzalamaq mümkündür. Azərbaycan Prezidenti dəfələrlə deyib ki, əslinə qalsa, razılaşdırılmış ələ də ciddi məsələlər qalmayıb, sülh sazişini qısa müddətdə imzalamaq mümkündür. Eyni bəyanatları Nikol Paşinyan da verib. Problem sülh sazişini harada imzalamaqdan ibarətdir. Gürcüstan variantı seçilməlidir və ilin sonuna qədər sülh sazişinin imzalanmasına nail olunmalıdır".

Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"

ABŞ-Azərbaycan münasibətlərində yaranmış gərginlik və hadisələrin bundan sonrakı inkişafı diqqətlə izlənilir. Yada salaq ki, Dövlət Departamenti-nin Avropa və Avrasiya Bürosundakı müavini, O'Brayenin "ABŞ-ın Azərbaycana münasibəti əvvəlki kimi olmayacaq" bəyanatına, 907-ci düzəlişin yenidən qüvvədə qalması haqda qərara cavab olaraq Xarici İşlər Nazirliyi bu mövqeyi "birtərəfli, qərəzli, əsassız və qəbul edilməz" kimi qiymətləndirib, yüksək səviyyəli Amerika nümayəndələrinin Bakıya səfərlərinə moratorium elan edib. XİN-dən həmçinin qeyd olunub ki, Bakı Vaşinqtonda gözlənilən görüşə qatılmayacaq.

ABŞ-Azərbaycan münasibətlərinin "nəticəsi" ilə bağlı absurd iddia

Bəzi müxalifət təmsilçiləri belə iddia edir ki, iki ölkə arasında münasibətlərin pisləşməsi fonunda hakimiyyət daxilə repressiyalara əl atacaq ki...

O cümlədən region ölkəsi olmayan ABŞ-ın addımlarının bölgə ölkələrinin təhlükəsizliyi söylərinə zərbə vurduğunu qeyd edilib.

Vaşinqton-Bakı münasibətləri bunadək də hamar olmayıb, amma 44 günlük müharibədən sonra ilk dəfədir ki, bu səviyyədə gərginləşib.

Bəzi ekspertlər güman edir ki, Vaşinqton tezliklə münasibətlərin normallaşması üçün addımlar atacaq. "Cozef Bayden administrasiyası Azərbaycan olmadan Cənubi Qafqaz regionunda öz məqsədlərinə nail ola bilməyəcək və bu səbəbdən də münasibətlərin bərpası üçün addımlar atmalıdır".

"Report" xəbər verir ki, bu barədə "S&P Global"-ın Avropa və MDB üzrə proqnozlaşdırma departamenti-nin baş analitiki Aleks Melikişvili "X" sosial şəbəkəsində yazıb.

Ekspert hesab edir ki, Vaşinqton münasibətləri bərpa etmək üçün heç bir tədbir görməse, bu, Amerikanın Qafqazdakı mövqələrinin əhəmiyyətli dərəcədə zəifləməsi anlamına gələ bilər.

Onun sözlərinə görə, ABŞ dövlət katibi Antoni Blinkenin vasitəçiliyi ilə Azərbaycan və Ermənistan xarici işlər nazirləri arasında noyabrın 20-də Vaşinqtonda keçirilməsi planlaşdırılan danışıqların pozulmasına görə məsuliyyət dövlət katibinin köməkçisi Ceyms O'Braynın üzərinə düşür.

Bəzi müxalifət təmsilçiləri isə belə iddia edir ki, ABŞ Azərbaycanla bütün sahələrdə münasibətləri donduracaq. Guya iki ölkə arasında münasibətlərin pisləşməsi fonunda "Azərbaycan hakimiyyəti daxilə repressiyalara əl atacaq. Çünki Azərbaycan hakimiyyəti Qərblə, İranla münasibəti pisləşəndə adətən belə addımlar atır".

YAP-çı deputat Aydın Mirzəzadə dedi ki, hətta yaxın münasibətləri olan ölkələr arasında hansısa məqamlarda anlaşılmazlığın olması, hətta münasibətlərin dərəcəsinin aşağı enməsi adi haldır: "Bir qayda olaraq, ittiham olunan dövlət



bu məsələdə özünün dövlət qururunu qoruyub saxlamaq istəyir. Əgər bu olmasa, onda dövlətə siyasi təzyiqlər artır, get-gedə dövlət özünün artıq beynəlxalq müstəvidə siyasi müstəqilliyini itirmiş olar. Azərbaycan ona görə dövlət müstəqilliyini bərpa etməyib ki, siyasi təzyiqlər altında olsun, yaxud da beynəlxalq münasibətlərdə hansı siyasəti yeridəcəyini digər dövlətlərin məsləhəti ilə müəyyən etsin. ABŞ dövlət katibinin köməkçisinin ölkəmizlə bağlı heç bir həqiqəti əks etdirməyən ittiham xarakterli fikirlərinə Azərbaycan çox düzgün olaraq, sərt reaksiya verdi. Azərbaycan sıradan ölkə deyil. Eyni zamanda Amerikanın özü də Azərbaycan kimi ABŞ-Azərbaycan münasibətlərində maraqlıdır. Ölkəmiz Qoşulmama Hərəkətinin artıq 5-ci ildir ki, sədridir, Avropanın enerji təhlükəsizliyinin təmin edilməsində böyük rol oynayır. Azərbaycan regionun lideri, Şərqi çox nüfuzlu dövlətlərdən biridir. Rəsmi Bakı ilə münasibətləri korlamaq heç də Vaşinqtonun marağında deyil. Bu baxımdan, ABŞ administrasiyası öz məmurlarının Azərbaycanla bağlı fikirlərinə aydınlıq gətirməlidir. Dövlət katibinin köməkçisinin fikirlərinə Azərbaycan tərəfi sərt reaksiya bildirməli idi və belə də oldu. ABŞ Azərbaycanla münasibətlərin əvvəlki səviyyədə olması, münasibətlərin da-

ha da yüksəlməsi üçün öz tərəfindən təşəbbüslər göstərməlidir. Mümkündür ki, bu gün Amerikanın xarici siyasətinin bütün diqqəti İsrail-HƏMAS konfliktinə yönəlib və bu baxımdan, Azərbaycanla münasibətlər onun gündəliyində deyil. Amma istənilən halda, bu məsələyə münasibət bildi-

lən hücumların ərazi bütövlüyümüzün və suverenliyimizin bərpası ilə bağlı olduğunu çox yaxşı başa düşür və vəziyyəti doğru qiymətləndirməyi bacarırlar. Proksimüxalifətə gəldikdə isə 30 il ərzində bütün proqnozları boşa çıxan, vahid ideoloji platforması olmayan, dağınıq siyasi baxışlara ma-

lik, ən müxtəlif qütblərin maraqları arasında var-gəl etməklə mövcudluqlarını qoruyub saxlamağa çalışan, prinsipsiz, xarakterizə qrupların nə deməyindən asılı olmayaraq, ölkə daxilində sabitliyin pozulması üçün heç bir əsas yoxdur, əksinə, Azərbaycana qarşı ərazi bütövlüyümüzün və suverenliyimizin təmin edilməsi kontekstində haqsız hücumlar xalqımızda uzun illər boyu dəyişəcəyi az ehtimal olunan nifrət hissi oyadır. ABŞ üçün Azərbaycanla münasibətlərin qorunub-saxlanması, təkcə bu ölkənin Cənubi Qafqazdakı maraqları baxımından əhəmiyyətli deyil. Ölkəmiz təkcə coğrafi baxımdan deyil, həm də etnososial və etnomədəni aspektlərdən Mərkəzi Asiyaya, Türk dünyasına açılan qapıdır. Azərbaycanlıların orta qaydalarına sahib 50 milyonluq nəhəng bir xalq olduğu nəzərə alınarsa, Ön və Mərkəzi Asiya regionuna xalqımızın rəyi nəzərə alınmadan heç bir ölkənin nüfuz etməsi mümkün deyil. Bu aspektdən, indiki halda Azərbaycana qarşı tamamilə ədalətsiz bir mövqedən çıxış edərək birbaşa və proksidövlətlər vasitəsilə hücum kampaniyaları başlanan tərəf gec ya tez geri çəkilmək və münasibətlərin normallaşması üçün konkret addımlar atmaq məcburiyyətində qalacaq".

BAXCP sədrinin müavini, politoloq Elçin Mirzəbəyli Azərbaycan daxilində sabitliyin pozulması üçün heç bir əsasın olmadığını qeyd etdi: "Azərbaycanda, ölkənin dövlət və milli maraqlarına düşmən kəsilməyən proksimüxalifət qrupları istisna olmaqla, bütün siyasi təşkilatlar ölkəmizə qarşı həyata keçiri-

lik, ən müxtəlif qütblərin maraqları arasında var-gəl etməklə mövcudluqlarını qoruyub saxlamağa çalışan, prinsipsiz, xarakterizə qrupların nə deməyindən asılı olmayaraq, ölkə daxilində sabitliyin pozulması üçün heç bir əsas yoxdur, əksinə, Azərbaycana qarşı ərazi bütövlüyümüzün və suverenliyimizin təmin edilməsi kontekstində haqsız hücumlar xalqımızda uzun illər boyu dəyişəcəyi az ehtimal olunan nifrət hissi oyadır. ABŞ üçün Azərbaycanla münasibətlərin qorunub-saxlanması, təkcə bu ölkənin Cənubi Qafqazdakı maraqları baxımından əhəmiyyətli deyil. Ölkəmiz təkcə coğrafi baxımdan deyil, həm də etnososial və etnomədəni aspektlərdən Mərkəzi Asiyaya, Türk dünyasına açılan qapıdır. Azərbaycanlıların orta qaydalarına sahib 50 milyonluq nəhəng bir xalq olduğu nəzərə alınarsa, Ön və Mərkəzi Asiya regionuna xalqımızın rəyi nəzərə alınmadan heç bir ölkənin nüfuz etməsi mümkün deyil. Bu aspektdən, indiki halda Azərbaycana qarşı tamamilə ədalətsiz bir mövqedən çıxış edərək birbaşa və proksidövlətlər vasitəsilə hücum kampaniyaları başlanan tərəf gec ya tez geri çəkilmək və münasibətlərin normallaşması üçün konkret addımlar atmaq məcburiyyətində qalacaq".

□ **Cavanşir ABBASLI**
"Yeni Müsavat"

"Konkret təkliflər gözləyirik"



Hikmət Hacıyev

"Ermənistan tərəfindən konkret təkliflər gözləyirik. Sülh müqaviləsi deyəndə, Ermənistan hələ də regiondan kənara baxır. Amma əslində bu ölkənin baxmalı olduğu Cənubi Qafqaz regionudur. Üçüncü tərəfin gündəliyini bu regiona daşımaq yanlış addımdır. Ermənistan normallaşma istiqamətində danışıqları irəli aparmalıdır. Beləliklə, top Ermənistanın qapısında-dır".

Bu fikirləri Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev yerli və xarici jurnalistlərə açıqlamasında söyləyib.

Regionda kommunikasiya xətlərinin bağlı qalmasının məsuliyyətinin Ermənistanın üzərinə düşdüyünü vurğulayan Hikmət Hacıyev deyib: "Azərbaycanın və qardaş Türkiyənin qənaəti həmişə bundan ibarət olub ki, Ermənistan ölkəmizə qarşı ərazi iddialarından əl çəkdiyi təqdirdə, qardaş ölkə onun üçün sərhədləri açar. Ermənistan regionda müsbət siyasət yürüdəcəyi halda, bu, mümkündür. Azərbaycan və Türkiyə paralel qaydada münasibətlərin normallaşmasını hər zaman dəstəkləyib. Ermənistan regionun potensialını dəyərləndirməyi bacarmalıdır".

ABŞ erməniləri silahlandırmağa cəhd edir

"ABŞ BMT Təhlükəsizlik Şurasının üzvü, ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədri kimi Azərbaycan həqiqətlərinə, torpaqlarımızın 30 il düşmən tapdağı altında qalmasına, bir milyon insanın öz ata-baba torpaqlarından zorla qovulmasına, on minlərlə insanın öldürülməsinə həmişə biganə olub. Təhlükəsizlik Şurasının dörd mühüm qətnaməsinin yerinə yetirilməsinə heç bir təşəbbüs göstərməyib. Əksinə, 1992-ci ildə Konqres tərəfindən qəbul edilən Azadlığa Dəstək Aktı qanununa 907-ci düzəlişə əsasən, ABŞ tərəfindən Azərbaycana yardım göstərilməsi qadağan olunub, torpaqlarımızı işğal edən Ermənistanla isə maliyyə yardımı ayrılıb". Millət vəkili Tahir Rəzayev bu fikirləri Bakupost.az-a açıqlamasında deyib.

O vurğulayıb ki, ABŞ bu vaxta qədər Azərbaycana qarşı həyata keçirdiyi məkrli məqsədlərini bu gün də davam etdirir. Suverenliyini bərpa edən, torpaqlarını azğın düşməndən azad edən ölkəmizə qarşı təqiblər, təsirlər, yalan bəyanatlar davam edir. Bütün bunlar Amerikanın rəsmi dairələrinin sülhə, əmin-amanlığa, təhlükəsizliyə yox, müharibələr törətməyə, xalqları əsarət altına almağa xidmət etdiklərini göstərir. "ABŞ Senatının noyabrın 15-də qəbul etdiyi "Ermənistanı müdafiə aktı" da tamamilə anti-Azərbaycan mahiyyəti daşıyır. Ermənistanın Azərbaycandan qorunması və Amerikanın bundan narahatlığı gülcünc görünür. Bu sənəd əslində Ermənistanın silahlandırılmasını nəzərdə tutur. ABŞ erməni təcavüzkarlarını silahlandırmağa cəhdlər edir. Bu, Cənubi Qafqazda sülhə təhdid və müharibəyə rəvac verməkdir".

Noyabrın 21-də Milli Məclisin növbəti iclası keçirildi. Spiker Sahibə Qafarova qeyd etdi ki, noyabrın 15-də ABŞ Senatı Azərbaycan əleyhinə daha bir sənəd qəbul edilib: "Bu, "2023-cü il erməniləri müdafiə aktı" adlanan sənəddir. Elə həmin gün Nümayəndələr Palatasının Xarici işlər komitəsinin Avropa üzrə alt komitəsində məlum dinləmələr də keçirilib. Senatın aktında bölgədən könüllü getmiş erməni sakinlərin zorla köçürüldüyü iddia edilir. Bu, BMT-nin, Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinin, BMT-nin Qaçqınlar üzrə Ali Komissarlığının və digər beynəlxalq təşkilatların rəylərinə tamamilə ziddir".

Komitə sədri Ziyafət Əsgərov çıxışında bildirdi ki, bu il 15 noyabrda ABŞ Senatında Azərbaycana qarşı "absurd teatr" nümayiş etdirilib. Xatırladı ki, ABŞ Konqresi hələ 1992-ci ildə Azərbaycan əleyhinə 907-ci düzəliş qəbul etmişdi: "Hansı ki, həmin il Xocalı soyqırımı baş vermişdi". Z.Əsgərov qeyd etdi ki, 11 sentyabr hadisələrindən sonra Azərbaycan birmənalı şəkildə ABŞ-ın yanında olduğunu, antiterror koalisiyasına qoşulduğunu bəyan etdi. "Yaxşı, strateji portnyora qarşı belə hərəkət edərlərmiz?" - Z.Əsgərov sual etdi.

Komitə sədri qeyd etdi ki, Azərbaycan öz torpaqlarını azad edəndən sonra Qərb dövlətlərinin yuxusuna haram qatıldı. "Çünki sən müsəlman dövlətsən. Çünki sən Türkiyə ilə Şuşa Müqaviləsini imzalamısan" - Z.Əsgərov bildirdi. **Komitə rəhbəri sual etdi:** "Nə istəyirsiniz Azərbaycandan? Axı bu qədar ədalətsiz, ikiüzlü, riyakar siyasət olmaz!" Z.Əsgərov bildirdi ki, biz müharibəni kişi kimi apardıq, heç bir mülki sakinin burnu qanamadı. Həmçinin BMT nümayəndə heyəti, "Qızıl Xaç"ın təmsilçiləri də bunu təsdiqləyib. "Bunlar, ümumiyyətlə, müsəlman dövlətlərinin dirçəlməsinin əleyhinədir" - Z.Əsgərov Qərbin riyakar siyasətinin səbəbini izah etdi.

Komitə sədri Siyavuş Novruzov bildirdi ki, hamı Prezidentin apardığı siyasətin arxasında durmalı, bu cür bəyanatlara kəskin etirazını bildirməli, deputatlar parlamentin bütün dostluq qruplarına Milli Məclisin mövqeyi göndərməlidir.

Fəzail Ağamalı Bayden administrasiyasının ölkəmizə qarşı qərəzli siyasətinə etirazını ifadə edərək bildirdi ki, ABŞ Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü təmin etməsini həzm edə bilmir. F.Ağamalı ABŞ Senatının qərəzli mövqeyinə etiraz əlaməti olaraq Amerikanın Nebraska ştatının və Linkoln şəhərinin fəxri vətəndaşlığından imtina etdiyini açıqladı. Müzakirələrin yekununda Milli Məclisin bəyanatı qəbul edildi. Bəyanatı deputat Kamilə Əli-



Milli Məclisdən ABŞ Senatına sərt etiraz

Parlament 2024-cü ilin büdcə sənədini ikinci oxunuşda təsdiqlədi; deputatların fikirləri toqquşdu

yeva təqdim etdi. **Sənəddə deyilir:** "Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi bu il noyabrın 15-də ABŞ Senatının "2023-cü il erməniləri müdafiə aktı" qəbul etməsinə qəti etirazını bildirir və ölkəmizi hədəf alan bu hərəkəti şiddətlə qınayır". **ABŞ Senatının anti-Azərbaycan sənədinə etiraz bəyanatında daha sonra bildirilir:** "Milli Məclis həmin gün ABŞ Nümayəndələr Palatasının Xarici işlər komitəsinin Avropa üzrə alt komitəsində keçirilmiş dinləmələri, orada ölkəmiz əleyhinə səslənən çıxışları, ümumiyyətlə, son dövrdə ABŞ dövləti rəsmilərinin Azərbaycana qarşı ifadə etdikləri qərəzli fikirləri iki ölkə arasında strateji münasibətlərə ciddi zərbə kimi qiymətləndirir. Sözügedən aktın qəbul edilməsi və Azərbaycana qarşı irəli sürülən əsassız ittihamlar regionda sülh və sabitlik yaradılması səylərinə ciddi maneçilik törədir. Bayden Administrasiyasının təhriki ilə anti-Azərbaycan, korruptsiyaçı, islamofob senatorların saxta məlumatları əsasında ABŞ Senatının qəbul etdiyi akt ikili standartların və selektiv yanaşmanın növbəti bariz nümunəsidir. Absurd teatr səhnəsini xatırladan dinləmələr isə ABŞ-ın riyakar siyasətinin yeni bir təzahürüdür".

Daha sonra deputatlar hökumət üzvlərinin iştirakı ilə 2024-cü ilin büdcə sənədini ikinci oxunuşda müzakirə etdilər. Komitə sədri Tahir Mirkişili qeyd etdi ki, 2024-cü il üçün dövlət büdcəsi layihəsində dövlət büdcəsi gəlirləri 2023-cü ilin dövlət büdcəsi gəlirlərindən 282.5 mil-

yon manat çox olaraq 34 milyard 173 milyon manat, xərcləri isə 2023-ci ilin dövlət büdcəsi xərclərindən 138.2 milyon manat artırılaq 36 milyard 763 milyon manat artırılaq 4 mlrd 549.9 mln manata, səhiyyə xərcləri 66.3 milyon manat artırılaq 1 mlrd 871 mln manata çatdırılması planlaşdırılır. "Əməyin ödənişi xərcləri 510.1 milyon manat artırılaq 9 milyard 7.2 milyon manat təşkil edəcək. Layihədə ərzə təhlükəsizliyi tədbirləri üçün 502.9 milyon manat, su ehtiyatları və idarəetməsi məsələləri üçün 507.1 milyon manat, məqsədli kənd təsərrüfatı tədbirləri üçün isə 546.2 milyon manat nəzərdə tutulub. 2024-cü il üzrə icmal büdcənin qeyri-neft baza kəsirinin qeyri-neft ümumi daxili məhsula nisbətinin 22,2%, dövlət borcunun ÜDM-ə nisbətinin isə 14,5% olacağı proqnozlaşdırılır. Apanılmış təhlillər təqdim edilmiş layihənin büdcə qaydasına uyğun hazırlandığını deməyə əsas verir".

Komitə sədri bildirdi ki, dövlət büdcəsi gəlirlərinin 49.8%-i qeyri-neft-qaz sektorundan, 50.2%-i isə neft sektorundan gələn gəlirlər hesabına formalaşacaq: "Büdcə layihəsində sosial yönümlü xərclər ümumilikdə 1 milyard 34.5 milyon manat artırılaq 15 milyard 772.9 milyon manata və ya dövlət büdcə xərclərinin 42.9%-nə çatdırılıb. İşğaldan azad edilmiş ərazilərin bərpası və

əhalinin məskunlaşması şəraitinin yaradılması üçün 4 milyard manat vəsaitin ayrılması planlaşdırılır".

T.Mirkişili vurğuladı ki, ölkənin müdafiə potensialının gücləndirilməsi və silahlı qüvvələrin maddi-texniki təminatının daha da yaxşılaşdırılması və hüquq-mühafizə orqanları üçün ayrılan xərclər 489.3 milyon manat artırılaq 9 mlrd 377.7 milyon manata, təhsil xərcləri 142.8 milyon manat artırılaq 4 mlrd 549.9 mln manata, səhiyyə xərcləri 66.3 milyon manat artırılaq 1 mlrd 871 mln manata çatdırılması planlaşdırılır: "Əməyin ödənişi xərcləri 510.1 milyon manat artırılaq 9 milyard 7.2 milyon manat təşkil edəcək. Layihədə ərzə təhlükəsizliyi tədbirləri üçün 502.9 milyon manat, su ehtiyatları və idarəetməsi məsələləri üçün 507.1 milyon manat, məqsədli kənd təsərrüfatı tədbirləri üçün isə 546.2 milyon manat nəzərdə tutulub. 2024-cü il üzrə icmal büdcənin qeyri-neft baza kəsirinin qeyri-neft ümumi daxili məhsula nisbətinin 22,2%, dövlət borcunun ÜDM-ə nisbətinin isə 14,5% olacağı proqnozlaşdırılır. Apanılmış təhlillər təqdim edilmiş layihənin büdcə qaydasına uyğun hazırlandığını deməyə əsas verir".

Maliyyə naziri Samir Şərifov deputatların təkliflərinin diqqətdən kənarda qalmayacağını söylədi.

Vurğulandı ki, 2024-cü ilin dövlət büdcəsinin gəlirləri 34 173 000,0 min manat, xərcləri 36 763 000,0 min manat (o cümlədən mərkəz-

ləşdirilmiş gəlirləri 33 399 895,0 min manat, yerli gəlirləri 773 105,0 min manat, mərkəzləşdirilmiş xərcləri 35 980 547,0 min manat, yerli xərcləri 782 453,0 min manat) məbləğində müəyyən olunur.

Müzakirələrdən sonra sənəd bir nəfər əleyhinə olmaqla, ikinci oxunuşda təsdiqləndi.

Komitə sədri Siyavuş Novruzov Milli Məclisin iclasında bildirdi ki, bu gün həm deputatları, həm də cəmiyyəti narahat edən məsələ pensiya yaşıdır. Deputat qeyd etdi ki, bir hissə yuxarı qaldırılmasından, bir hissə

Müdafiəsi Nazirliyi ilə bağlı 48 şikayət məktubu aldığını da söylədi: "Pensiya, ünvanlı dövlət sosial yardım, şəhid ailələri, qazilərle bağlı problemlər var. Bu problemləri həll etməliyik. Biz 80 manat vətəran pulunun artırılmasını qaldırmışdıq. Bizə deyildi ki, buna baxılır. Necə baxılır, harada baxılır? Necə həll olacaq? Digər tərəfdən, bölgələrdə vakant iş yerləri hərraca çıxarılır. Amma bu vakant yerlərdə maksimum maaş 300 manatdır. Bizdə məlumat var ki, nazirliklərin qurumlarında yüksək maaşlı vakant yerlər var, amma hərraca çıxarılmır".

Parlamentin Əmək və

işə aşağı olmasından şikayətlənir: "Məsələn, elm adamları, müəllimlər və s. düşünür ki, insan 65 yaşında daha təcrübəli olur, o yaşda pensiyaya çıxmamalıdır. Bir hissə də var ki, özəl sektorda işləyir və ya işləmir pensiya yaşını gözləyir ki, çıxsın. Neçə faizin pensiya yaşının aşağı və ya yuxarı olmasından şikayətləndiyi statistik olaraq çıxarılsa, yaxşı olar. Əlavə olaraq, sosial müavinət alanların siyahısı çıxsın, yaxşı olar. Hər bir millət vəkiliyə siyahı verilsə, kimin sosial yardım aldığına dəqiq bilərik".

Novruzov digər məsələyə də toxundu. Bildirdi ki, uşaqlar üçün verilən təminatlar iki uşaqdan sonra olsa, daha yaxşı olar: "Bilirsiniz ki, uşaqlar üçün verilən təminatlar beş uşaqdan sonra olur. Düşünürəm ki, bu limit ikidən sonra olsa, daha yaxşı olar. Məsələn, iki uşaqdan sonra müəyyən güzəştlər, üçdən sonra başqa güzəştlər və sair. Digər tərəfdən, Azərbaycanca "Qəhrəman ana" statusu var. Belə ki, on uşağı olana qəhrəman ana deyilir. Hesab edirəm ki, "Qəhrəman ana" statusu ilə bağlı on uşaq sayını yeddi, səkkizə salmaq olar".

Deputat Vahid Əhmədov Milli Məclisdə hökumətin iştirakı ilə keçirilən büdcə müzakirələrində onu narahat edən məsələlərdən danışdı. Öncə Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun büdcəsində debitor borcların ilbəil artmasına diqqət çəkdi və bunun səbəbi ilə maraqlandı. Deputat iki ay ərzində Əmək və Əhalinin Sosial

sosial siyasət komitəsinin sədri Musa Quliyev Vahid Əhmədovun dediklərinə reaksiya verdi: "Düzü bilirməm, siz buradan hansı media orqanının diqqətini çəkmək üçün bu cür danışdınız. Ümumiyyətlə, düşünürəm sizin belə probleminiz olsun, ölkədə kifayət qədər tanınmış adamsınız. Hesab edirəm ki, diqqət çəkmək üçün bu cür şərhlərə ehtiyac yoxdur".

Deputat Etibar Əliyev Milli Məclisdəki çıxışında pensiya ilə bağlı iradlarını səsləndirdi. Komitə sədri Musa Quliyev isə cavabında "bu çıxışı sizin üçün kim yazıb, deyə bilmərəm, amma məsələ belə deyil. Burada hər hansı gizlilik yoxdur" - dedi.

Etibar Əliyev isə cavabında bildirdi ki, hər bir deputatın məsləhətçisi ola bilər, amma bütün çıxışlarını özü yazır. "Bu, Eynşteyn nəzəriyyəsi deyil ki, başa düşə bilməyim. Bu, qərəzlilikdir", - deyə bildirdi.

Komitə sədri Musa Quliyev yenidən söz alaraq qısa izahat vermək istədiyini bildirdi. "Etibar müəllim mənim ən hörmət etdiyim adamlardan biridir"-deyən komitə sədri bildirdi ki, o özü də bəzən nəyi-sə dəqiqləşdirməkdən ötrü müvafiq şöbələrlə əlaqə saxlayır. "Burada qeyri-etik ifadə yoxdur. Nəzərə almaq lazımdır ki, Etibar müəllim iqtisadçı deyil. Sadəcə, mən aydınlıq gətirmək istədim. Etibar müəllimə hörmətim var".

Milli Məclisin gündəliyindəki digər məsələlər də müzakirəyə çıxarıldı.

□ **Elsad PAŞASOY,**
"Yeni Məsəvat"

Azərbaycanın sentyabrın 19-da Qarabağda 23 saatdan bir neçə dəqiqə artıq davam edən antiterror tədbirləri Qərbin bəzi dairələrinin gözüne ox kimi batıb. Son olaraq, ABŞ dövlət katibinin köməkçisi Ceyms O'Brayen Nümayəndələr Palatasının Xarici İşlər Komitəsinin Avropa üzrə alt komitəsinin diqləmələrində 19 sentyabrı yada salıb və qərəzli fikirlər səsləndirib. Bildirilib ki, "Azərbaycanın gücdən istifadə etməsi etimadı sarsıdıb və Bakının Ermənistanla hərtərəfli sülhə sadıqlığına şübhələr yaradıb".

Prezident İlham Əliyev İraq dövlət başçısı ilə Bakıda mətbuata birgə açıqlaması zamanı bu iddialara da tutarlı cavab verib:

"Biz ümid edirdik ki, Ermənistan öz öhdəliklərinə əməl edəcək və hərbi kontingentinin qalan hissəsini Azərbaycan ərazisindən çıxaracaq, lakin bu, baş vermədi. Biz demək olar ki, 3 il çox səbirli olduq, Ermənistanla birbaşa təmaslarımız, beynəlxalq vasitəçilər vasitəsilə mesaj göndərməyə çalışdıq ki, bu, qəbul ediləndir, biz həttə Azərbaycanın kiçik bir hissəsində qanunsuz separatçı rejimin olmasına imkan verə bilmərik. Bizim səbrimiz bu ilin sentyabrında tükəndi və biz beynəlxalq hüquqa tam riayət edərək öz suveren ərazimizdə antiterror əməliyyatını apardıq. Bu əməliyyat 24 saatdan az davam etdi və mülki əhali arasında itkilər olmadı. Düşünürəm ki, indi Yaxın Şərqdə müşahidə etdiklərimizə münasibətdə bu antiterror əməliyyatı mülki əhali arasında hərbi əməliyyatları itkisiz necə aparmaq lazımdır nöqtəyi-nəzərdən bir nümunə hesab olunmalıdır".

Milli Məclisin deputatı Aydın Hüseynov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Prezident İlham Əliyev Azərbaycan xalqının mövqeyini ifadə edir: "Azərbaycan dövləti antiterror tədbirləri ilə öz ərazisində 30 ildən artıq qanunsuz fəaliyyət göstərən separatçı xunta rejiminin terror dəstələrinin fəaliyyətinə son qoyub. ABŞ öz ərazisində bu cür terrorçu qruplaşmaların və başqa dövlətin silahlı birləşmələrinin fəaliyyətinə imkan verəmi? Təbii ki, verməz! Ona mən buradan sual edirəm: ABŞ özünə rəva bilmədiyini nə haqla bizə rəva görürdü?! 30 ilə yaxın müddətdə sülh danışıqlarında vasitəçilərdən biri ABŞ idi. Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün bərpası, işğala son qoyulması, Ermənistan ordusunun və erməni terror qruplarının Azərbaycan ərazisindən çıxarılması üçün bir vasitəçi kimi ABŞ tərəfindən hansısa addımlar atıldı mı?! Xeyr. Əksinə, ABŞ mənasız sülh danışıqlarının 30 ilə yaxın uzanmasına işğalçı tərəflə işğala məruz qalmış tərəfi eyni tutmaqla səbəb oldu. Özü-nü super güc elan etmiş dövlətin həll edə bilmədiyini, daha doğ-

23 saatlıq antiterror və Qəzzada bir aydır axan qan - Prezident niyə o müqayisəni etdi?

Hərbi ekspert: "Qərbin azacıq ədaləti olsaydı, bu uğurlu əməliyyata görə Azərbaycanı təbrik etməli idi"

rusu həll etmək istəmədiyini problemi 44 günlük Vətən müharibəsində Azərbaycan dövləti və ordusu həll etdi. 44 günlük müharibədən sonra da ABŞ-ın Qarabağdakı separatizmə dəstəyi davam edirdi. Azərbaycan dövləti üç ilə yaxın müddətdə də ABŞ-a və digər dövlətlərə, beynəlxalq təşkilatlara dəfələrlə çağırışlar etdi ki, separatçılara hər hansı formada dəstək verməyin, separatizmə son qoymaq üçün addımlar atın. Azərbaycan üç ilə yaxın müddətdə Vaşinqtonun da vasitəçilik etdiyi danışıqlarda iştirak etdi. Ancaq bu çağırışlarımıza adekvat reaksiya olmadı. Qarabağda separatizm ocağının sönməsinə deyil, qalmasına açıq və gizli dəstəklər yenə də davam etdirildi. Nəticədə artıq tarixin zibilliyinə atılmış separatçı xunta rejimi daha da azğınlığa və Azərbaycan dövlətinə yenə meydan oxumağa başladı, ərazilərimizə gizli şəkildə minalar yerləşdirdi, terror aktlarına əl atmağa başladılar".

dəstək vermək, Ermənistanı qızışdırmaq. Belə çıxır ki, ABŞ Cənubi Qafqazda sülhün, əmin-amanlığın olmasını istəmir. ABŞ Cənubi Qafqazı təsir dairəsinə tamamilə almaq üçün buradakı xalqları, dövlətləri bir-biri ilə müharibə vəziyyətində saxlamağa çalışır. Belə olmasaydı, erməni separatizmini müdafiə edən, Ermənistanı qızışdıran addımları atmazdı. ABŞ Konqresinin addımı Ermənistanı sülh sazişi imzalamaqdan uzaqlaşdırmaqla yanaşı, münasibətlərə çox ciddi zərbə vurmuş oldu. Azərbaycan haqlı olaraq noyabrın 20-də keçirilən Vaşinqton görüşündən imtina etdi və bu imtina da itirən tərəf Bakı deyil. Sülhə deyil, qarşıdurmaya xidmət edən tərəfin "sülh danışıqları vasitəçiliyi" bizə lazım deyil və belə "vasitəçilik" müsbət nəticə verə bilməz. Nəçə ki, 30 il ərzində nəticə vermədi. 30 il Azərbaycanın torpaqlarını işğalda saxlayan, ter-



muzun gücünü və peşəkarlığını yeni bir formada təsdiqlədi. Dünyanın supergüc adlanan ölkələri belə, antiterror əməliyyatlarını bu qədər qısa müddətdə qarşıya qoyulan məqsədə tam nail olmaqla reallaşdırı bilmir. Lakin Azərbaycan Ordusu bunu bacar-

İrəvan Kiyevə raket göndərməsini təkzib etdi

Ermənistan Müdafiə Nazirliyi mediada İrəvanın Ukraynaya raket tədarük edəcəyi ilə bağlı yayılan məlumatı təkzib edib.

Axar.az xəbər verir ki, bunu Ermənistan Müdafiə Nazirliyinin mətbuat katibi Aram Torosyan deyib.

Qeyd edək ki, bir sıra nüfuzlu media orqanlarında Ermənistanın ABŞ-ın köməyi ilə Ukraynaya "Toçka-U" raket sistemlərini verməyə razılaşdığına dair məlumat yayılıb.

Qarabağda silahsızlaşdırma prosesi davam edir

Azərbaycanın qazandığı 44 günlük müharibədən sonra da ərazilərimizə qanunsuz silahlara daşınıb. Hələ də silah anbarları aşkarlanır.

Bu barədə Müdafiə Nazirliyinin birgə keçirdiyi brifinqdə Müdafiə Nazirliyinin Mətbuat Xidmətinin rəisi, polkovnik Anar Eyvazov bildirib.

"Biz bu gün görürük ki, bu ərazilərdə hələ də silahsızlaşdırma prosesi davam edir", - deyərək bildirdi.

Zəngəzur yolunda rus qüvvələri olmayacaq?

"Ermənistan 10 noyabr səhvinə təkrar etməyəcək. Məqsədimiz odur ki, sülh sazişi imzalanandan sonra konkret təminatçılarımız olsun ki, hər hansı pozuntu baş verərsə, biz hansı beynəlxalq mexanizmlərdən istifadə edə biləcəyimizi bilək".

Axar.az xəbər verir ki, bu barədə Ermənistan parlamentinin milli müdafiə və təhlükəsizlik komitəsinin sədr müavini, deputat Armen Xaçatryan deyib.

"Noyabrın 10-dan sonra Rusiyanın bütün zəmanətləri itdi. Ermənistan bu səhvi ikinci dəfə təkrar etməyəcək. Rusiyanın "əgər Naxçıvanla Azərbaycan arasında yol açılarsa, ona nəzarət Rusiya tərəfindən həyata keçirilməlidir" kimi son bəyanatlarına gəlincə, demək istəyirəm ki, bu, heç bir halda ola bilməz, heç bir ölkənin qüvvələri Ermənistanın yollarında ola bilməz. Ölkəmizin xüsusi təyinatlı qüvvələri yollarda təhlükəsizliyi təmin edəcək", - o bildirib.

dıra bildi. Qərbin, ABŞ-ın azacıq ədaləti olsaydı, peşəkarlıqla terrora qarşı keçirdiyi uğurlu əməliyyata görə Azərbaycanı təbrik etməli idi. Ancaq təəssüf ki, ABŞ və Qərb öz siyasi ambisiyalarına görə özündə bu gücü tapmadı. Nəinki tapmadı, hələ bir

Azərbaycanı hədəfə alıb təzyiqlər göstərir".

Ekspert dedi ki, ABŞ-ın və Fransanın nə deməsindən asılı olmayaraq Azərbaycan öz haqlı yolunda davam edir və edəcək.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"



Deputat qeyd etdi ki, Azərbaycan dövləti bütün bunlardan sonra Qarabağdakı separatizm ocağını söndürmək üçün qəti addımını atdı və qondarma xunta rejim özünü buraxdı: "23 saatlıq antiterror tədbirində bir nəfər də olsun mülki erməni sakin öldürülmədi, mülki obyekt dağıdılmadı. Azərbaycan ən yüksək səviyyədə bəyan və çağırışlar etdi ki, Azərbaycan vətəndaşlığını qəbul edən dinc sakinlər heç yere köçməsinlər, qalıb yaşasınlar. Dəfələrlə müraciətlər edilsə də ermənilər Azərbaycan vətəndaşı olmaq istəmədiklərini əsas göstərərək kö-nüllü olaraq Ermənistanə köçdülər. ABŞ-ın bütün bunları görməməzlikdən gəlməsinin bir adı var - separatizmə

rorçuluğu özünün ana xətti kimi seçən bir dövlətə dəstək vermək terrora dəstək verməkdir".

Hərbi ekspert, polkovnik Rövşən Məhərrəmov isə bildirdi ki, Yaxın Şərqdə antiterror əməliyyatları bir aydan artıqdır ki, davam edir. Eləcə də terror yuvası olan digər bölgələrdə keçirilən antiterror tədbirləri uzun müddət çəkir: "Bəlkə də yeganə bölgə Qarabağ oldu ki, Azərbaycan Ordusunun burada terrorizmin, separatçılığın kökünü kəsmək üçün keçirdiyi tədbir 24 saatdan az müddət bəs etdi. Bu, Azərbaycan Ordusunun 21-ci əsrin modern, müasir ordusu olduğunun daha bir təsdiqi idi. 19-20 sentyabrda ki antiterror tədbirləri ordu-

dı, ortaya dünya dövlətləri üçün bir nümunə sayılan təcrübə qoydu. Əməliyyatın müdətəti ilə yanaşı bir nəfər də olsun mülki şəxsə, mülki infrastruktura zərər vurulmaması faktı da dünyada hey-rətlə qarşılanan daha bir nümunədir. Azərbaycanın müvafiq silahlı birləşmələri, qüvvələri separatçıların, qanunsuz hərbi birləşmələrin və terror qruplarının yerləşdiyi nöqtələri, silah anbarlarını, atəş mövqelərini çox peşəkarlıqla əvvəldən müəyyən etmişdilər. Müəyyən edilmiş hərbi obyektlər və terrorçuların yerləşdiyi nöqtələr hava zərbələri ilə zərərsizləşdirildi. Belə bir əməliyyatı dünyanın nəhəng, ən müasir silahlara malik dövlətləri keçirə bilmir. Azərbaycan isə bunu reallaş-



Avropa İttifaqının (Aİ) Cənubi Qafqaz və Gürcüstandakı böhran üzrə xüsusi nümayəndəsi Toivo Klaar Brüssel-də "Armenpress"-in müxbirinə müsahibədə sülh sazişi ilə bağlı məsələlərdən ətraflı danışdı.

Klaar deyib ki, sülh müqaviləsində hər şey Ermənistan və Azərbaycanın son nəticədə necə qərar verəcəyindən, müqavilənin mətnini necə tərtib etməsindən asılı olacaq: "Yekun sülh sazişinin imzalanması və ondan sonra gələcək şərtlərin yerinə yetirilməsi də eyni dərəcədə vacibdir. Ritorika, əlbəttə ki, bütün maraqlı tərəflər üçün də vacib olacaqdır. 30 ildən artıq davam edən münaqişədən sonra söhbət təkcə Azərbaycanın deyil, həm də Ermənistanın ritorikasından gedir. Bizim əsas marağımız Ermənistanla Azərbaycan arasında razılığa gəlməkdir. Və sülh sazişinin harada imzalanacağı bizim üçün Ermənistanla Azərbaycan arasında münasibətlərin real nizamlanması faktından daha az əhəmiyyət kəsb edir".

Aİ sanki sülh sazişi üçün tələsir, amma Azərbaycana qarşı bu qurumun özü və təşkilatları tərəfindən atılan addımlar bu prosesi zədələyir.

Deputat Bəhrüz Məhərrəmov dövlət başçısının çıxışlarından mühüm sətərlər gətirdi: "Avropa İttifaqı Prezidenti tərəfindən başladılmış Brüssel prosesinin nisbətən effektiv olması barədə Azərbaycan tərəfi dəfələrlə mövqeyini ifadə edib. Lakin Brüssel prosesi elə ittifaqın özü tərəfindən, ələlxüsus Fransanın davamlı canfəşanlılığı ilə pozuldu. Xüsusən Qranadada Azərbaycanın iştirakı olmadan Azərbaycanın milli maraq və mənafelei ilə birbaşa bağlı olan məsələlərin Azərbaycanın iştirakı olmadan müzakirə edilməsi, hansısa xəyali sənədin qəbulu platformanın fəaskosu demək idi. Aydındır ki, Azərbaycan sülh və əməkdaşlıq mühiti naminə dialoq üçün hər zaman açıqdır. Amma proses formal xarakter daşıyamalı, Ermənistan sülh naminə real addımlar atmalıdır. Ermənistan hələ də beynəlxalq və ədalətsiz təzyiq mühitinə ümidlidir və

Azərbaycanı global güclər hesabına nəyəsə məcbur etdirə biləcəyinə inanır. Təəssüf ki, bu təfəkkürün formalaşması və Ermənistanda yersiz və əsassız arxayınlığın yaranmasında məsuliyyət daşıyan global subyektlərdən biri məhz elə Avropa İttifaqı özüdür. Bu yanaşma isə sülh gündəliyinin nə forması, nə bir parçası ola bilməz. Biz sülhdən danışırıqsa, bu prosese gətirib çıxaran amilləri, xüsusən Ermənistanın işğal və təcavüz siyasətinin nəticələri, habelə bu gün mümkün revans niyyətləri mütləq təhlil olunmalıdır. Azərbaycanla sülh üçün Azərbaycanın real imkanları düzgün qiymətləndirilməli, qalib və məğlubla bərabər davranılmamalıdır. Əgər Avropa İttifaqı həqiqətən prosesin sülhə doğru irəliləməsini istəyirsə və bunda səmimidirsə, ittifaqın Fransa kimi subyektlərini uzaq tutmalı, habelə regionda gərginliyə səbəb olan gedişlərdən, məsələn, Ermənistanla yerləşdirdiyi və ittifaqa üzv olmayan dövlətlər hesabına sıraları genişlənməkdə olan müştahidə missiyasının fəaliyyətindən imtina etməlidir. Bütün xoş olmayan təcrübələrdən sonra Avropa İttifaqı yalnız bu kimi real addımlar hesabına Azərbaycanın etimadını qazana bilər".

AMİP sədrinin beynəlxalq əlaqələr üzrə müavini Elşən Mustafayev hesab edir ki, Ermənistan-Azərbaycan arasında sülh müqaviləsinin imzalanmasında Avropa İttifaqının tərəfsiz olması artıq inandırıcı deyil: "Bu fikirlərimi bütövlükdə birliyə daxil olan dövlətlərə aid etməyirəm. Amma qurumun lokomotivi rolunu oynayan bir sıra böyük dövlətlərin son vaxtlar apardığı siyasət dediklərimi təsdiq edə bilər. Bu gün niyə həmin güclər Ermənistanla Azərbaycanın tərəfsiz bir ölkədə ikitərəfli, vasitəçilərsiz görüşüb məsələləri müzakirə edib həll etməsinə mane olurlar? Bunun

Avropa İttifaqı sülh sazişi üçün tələsir, yoxsa blef edir?

Ekspertlərə görə, Brüssel prosesi elə ittifaqın özü tərəfindən pozulub və...

üçün məkan problemi də yoxdur. Əvəzində görüşürük ki, Fransa açıq şəkildə Ermənistanla hərbi, siyasi dəstək verir, hərbi sahədə müttəfiqlik müqaviləsi imzalayır, Almaniya hiss olunacaq şəkildə Ermənistanla üstünlük verir, xarici işlər naziri BMT-də Azərbaycanı etnik təmizləmədə, genosiddə ittiham edir və s. Hansı ki, bu iki ölkə Avropa İttifaqının əsas aparıcı dövlətidir. Yəni hamıya məlumdur ki, Avropa İttifaqı sülh müqaviləsinin tezliklə imzalanmasını istədikdə onu nəzərdə tutur ki, bu imzalanma onların vasitəçiliyi ilə baş tutsun. İmzalanmaya qədər isə Azərbaycanı Ermənistanın maraqlarına xidmət edəcək şərtlərə razı sala bilsin. Yəni Qarabağ ermənilərinin geri qaytarılması, onların təhlükəsizliyi üçün beynəlxalq sülhməramlıların regiona girməsi və s. 2 aydır ki, anti-terror əməliyyatı başa çatıb və Yevlaxda Qarabağın erməni icması ilə reintegrasiya məsələləri müzakirə olunub. Əslində ermənilərin geri qayıtması üçün bundan real və uğurlu plan yoxdur. Amma bu gün Qərbdə gedən müzakirələrdə reintegrasiya ilə bağlı Azərbaycanın verdiyi təkliflərin adı çəkilmir. Çünki bu planla gedilərsə, Azərbaycan şərtləri qəbul edib geri qayıdan ermənilərin sosial, iqtisadi, fiziki təhlükəsizliklərinə təminat verəcəksə, o zaman regionda kənar dövlətlərin mövcudluğuna ehtiyac qalmayacaq. Ona görə də Fransa və digər dövlətlər danışıqların onların vasitəçiliyi ilə baş tutan masada müzakirə edilməsinə və orada razılaşdırılacaq şərtlərlə sülh müqaviləsinin bağlanmasına təkid edirlər. Tezliklə müqavilə imzalanması dedikdə on-

lar bunu nəzərdə tuturlar. Toivo Klaar şərtlərin qəbul edilib sülh müqaviləsinin imzalamağa çağırmasına gəldikdə isə Azərbaycanın bu istiqamətdə irəli sürdüyü və bölgədə sülhə təminat verəcək 5 baza prinsipi ortadadır. Hazırda Ermənistan tərəfi bu şərtlərin bəsisini, ümumiyyətlə, qəbul etmək istəmir ki, bu özü böyük suallar doğurur. Ermənistanın özünün təklif etdiyi 3 prinsip aşağı-yuxarı bizim təklif etdiyimiz şərtlərin içində var. Yeni tərəflərin bir-birilərinin ərazi bütövlüyünü tanıması, sərhədlərin demarkasiyası, delimitasiyası və nəqliyyat kommunikasiya xətlərinin açılması bizim də təklif etdiyimiz 5 baza prinsiplərinin içində var. Amma Azərbaycanın təklif etdiyi əsas şərtləri nədənsə qəbul etməkdən çəkinir. Hansı ki, orada dövlətlərin bir-birilərinə ərazi iddialarının olmaması, gələcəkdə belə bir iddianı qaldırmayacağı ilə bağlı öhdəliyin götürülməsi vurğulanır. Eyni zamanda dövlətlərarası münasibətlərdə bir-birilərinin təhlükəsizliyinə hədə törətməkdən, siyasi müstəqillik və ərazi bütövlüyünə qarşı hədə və gücdən istifadə etməmə müddəasından da çəkinir. Bu o deməkdir ki, Ermənistan istənilən vaxt Azərbaycana qarşı yenidən ərazi iddiaları irəli sürə bilər. Ona görə də Avropa İttifaqı bölgədə davamlı sabitliyin olmasında maraqlıdırsa, tezliklə sülh müqaviləsinin bağlanmasını istəyirsə, Ermənistanı Azərbaycanın şərtlərini qəbul etməyə razı salmalıdır. Əks halda, onların özlərini vasitəçi adlandırmalarının heç bir mənası yoxdur".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"



Bakının təkliflərinə İrəvandan cavab gəldi - XİN-in reaksiyası

Ermənistan tərəfi sülh sazişi ilə bağlı 6-cı təkliflərini Azərbaycan tərəfinə təqdim edib. Bu barədə Ermənistan Xarici İşlər Nazirliyi məlumat yayıb.

"Ermənistan əvvəllər elan edilmiş prinsiplər əsasında münasibətlərin normallaşdırılmasına dair sənədi yekunlaşdırmaq və imzalamaq öhdəliyinə sadıqdır", - məlumatda bildirilib.

Məlumatda cavabın nədən ibarət olduğu açıqlanmayıb. Ermənistanın Azərbaycanın sülh müqaviləsi layihəsi ilə bağlı təkliflərinə cavab verəməsinin təqribən 2 ay yarım müddət çəkməsi prosesi ciddi şəkildə yubadıb.

Bu barədə Azərbaycan Respublikası Xarici İşlər Nazirliyinin Ermənistanla sülh müqaviləsinin bağlanması üçün danışıqları bərpa etmək çağırışı ilə bağlı mətbuat açıqlamasında deyilir.

"Sülh danışıqlarındakı bu durğunluq regionda sabitliyə və firavanlığa töhfə vermir.

Azərbaycan sülh müqaviləsinin mümkün qədər tez tamamlanması üçün Ermənistanla ikitərəfli əsasda birbaşa danışıqlara hazırdır. Biz inanırıq ki, iki ölkə gələcək münasibətləri barədə qərar birlikdə verməlidir.

Qarşılıqlı məqbul məkanın seçilməsi və ya dövlət sərhədində görüş barədə qərar verilməsi də daxil olmaqla, sülh prosesinin davam etdirilməsinə görə iki ölkə məsuliyyət daşıyır.

Biz Ermənistan tərəfini yeni lüzumsuz yubatmalara yol verməməyə çağırır və danışıqların tezliklə başlanmasını üçün onların bu çağırışa müsbət cavab verəcəyinə ümid bəsləyirik", - XİN-dən bildirilib.

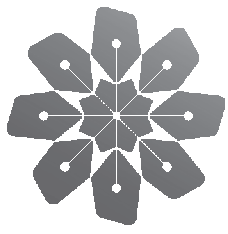
"Münaqişənin həllində region ölkələri iştirak etməlidir" - Lavrov

"Rusiya Federasiyası İƏT-in Qəzza zolağında atəşkəsin zəruriliyi ilə bağlı qiymətləndirmələrini bölüşür".

TASS xəbər verir ki, bunu Moskvada keçirilən Fələstin üzrə Təmas Qrupunun toplantısında Rusiya XİN başçısı Sergey Lavrov deyib.

"Rusiya Federasiyası istənilən formada terrorizmə qarşıdır, lakin ona qarşı beynəlxalq humanitar hüququ pozmadan mübarizə aparılmalıdır. Qəzza zolağına çatdırılan humanitar yardımın həcmi açıq şəkildə kifayət deyil. Rusiya Federasiyası Fələstin dövlətinin yaradılması ilə bağlı danışıqlar prosesinin yenidən başlaması üçün hazırlığa indidən başlamağa çağırır.

Vasitəçilərin Yaxın Şərq "dördlüyü" nə ərəb dünyasının nümayəndələri daxil deyildi, ona görə də öz funksiyalarını yerinə yetirə bilmədi. Fələstin-İsrail münaqişəsinin həlli mexanizmində regional ölkələr təmsil olunmalıdır", - o əlavə edib.



**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

İşğaldan azad olunmuş ərazilərə "Böyük Qayıdış"

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin tapşırığına uyğun olaraq, "Qarabağa böyük qayıdış" prosesi çərçivəsində yenidən qurulan Laçına keçmiş məcburi köçkünlərin qayıdışı davam edir. Noyabrın 20-də rayonun Zabux kəndinə daha 25 ailə - 91 nəfər köçürüldü.

Bakının Qaradağ rayonunun Lökbatan qəsəbəsində məcburi köçkünlər üçün salınmış "Qobupark-3" yaşayış kompleksindən Zabux sakinləri kəndə yola salınıb.

Qeyd edək ki, bundan iki gün öncə-noyabrın 18-də Zabuxa daha 25 ailə - 103 nəfər köçürülüb. Elə həmin gün kəndə köçürülən ailələrə mənzillərinin açarları təqdim olunub.

Bununla da bu günədək Zabuxda ümumilikdə 96 ailənin, yeni 382 nəfərin daimi məskunlaşması təmin edilib.

Zabuxlular hərtərəfli dövlət qayğısı ilə əhatə olunduqlarına görə Prezident İlham Əliyevə və birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevaya təşəkkür ediblər. Onlar həmçinin torpaqlarımızı işğaldan qurtaran rəşadətli Azərbaycan Ordusuna, qəhrəman əsgər və zabitlərimizə minnətdarlıqlarını bildirib, bu yolda

canlarından keçən şəhidlərimizə rəhmət, ailələrinə səbir diləyiblər.

Köçürülən ailələr Zabux kəndində yenidən tikilən evlərdə məskunlaşacaqlar.

Əslən Laçından olan **MMP-nin Siyasi Şura və İdarə Heyətinin üzvü Könül İsmayılova** "Yeni Müsavat"a açıqlamasında hər kəsin gözlədiyindən daha sürətlə Laçında bərpa prosesinin getdiyini söylədi: "2023-cü ili başa vurmaqdayıq. İlimiz uğurlarımızı, qələbələrimizi, şəhər günlərimizi qeyd etməklə zənginləşdi. Qarabağa qayıdış prosesi isə bu zənginliyə bir başqa gözəllik qatır. "30 il bir igrin din ömrüdür", - deyərək deyir. Çox həsrət qaldıq, çox vətəndən uzaqda boynubükük qaldıq. Amma əminəm ki, hər birimizin ürəyində öz torpağına qayıdacağı günün həmişə ümidi olub. Artıq o ümidlər gerçəkləşib - yurdu muza,

el-obamıza qayıdırıq. Ata yurdum Laçına üz tutan köç karvanları bizlərdə bir kövrəklik yaratsa da, bu kövrəklik xoşbəxtliklə sözün əsl mənasında bərq vurur. Son vaxtlar Laçın

nin böyük strateji əhəmiyyəti ondan ibarətdir ki, rayon sərhəddə yerləşir. Qayıdış prosesinin sürətlə həyata keçirilməsi və insanlarımızın rayonda sürətlə formalaşması düş-

pa-quruculuq işlərini təsadüfi proses olaraq həyata keçirmir, nə etdiyini bilir. Düşünürəm ki, bundan sonrakı müddətdə öl-kə rəhbərinin siyasi iradəsi, Azərbaycan dövlətinin

təbdə onların özləri şagird olub. Bu gün isə övladları bu məktəbə cığır salır. Orada tədris edən müəllimlərdən tanışdqlarım da var. Həmin müəllimlərin bəzilərinin valideynləri vaxtilə bu mək-

"Laçın füsunkar təbiətinə uyğun şəkildə abadlaşdırılıb"

Könül İsmayılova: "Ata yurdum Laçına üz tutan köç karvanları bizlərdə bir kövrəklik yaratsa da..."



şəhər mərkəzinin, Zabux və Sus kəndlərinin bərpa prosesinin sürətlə həyata keçirilməsi nəticəsində əhalinin geri qaytarılması ardıcıl şəkildə davam edir. Bu fonda Laçının bərpa prosesi gözlədiyimizdən də artıq sürətlə davam edir. İnsanların geri qayıdışı ilə Laçında hər şey öz məcrasına dönüşür. Laçı-

mən tərəfə açıq-aşkar mesaj verir ki, bu yerlərin daimi sakinləri qayıdıblar, azərbaycanlılar artıq sərhədlərdə möhkəmlənir. Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonuna daxil olan Laçında quruculuq işlərinin həyata keçirilməsi göstərir ki, Azərbaycan dövləti həm sərhədlərdə, həm də Qarabağda apardığı bər-

imkan verdiyi iqtisadi güc və eyni zamanda Azərbaycan xalqının illərlə gözlədiyi bu proses sürətlə davam edəcək və insanlar öz ata-baba yurdlarına köçərək daimi yaşayacaqlar".

K.İsmayılova Laçına köçürülən məcburi köçkünlərimizin özlərini çox təhlükəsiz hiss etmələrindən də söz açdı: "Onu da qeyd edirəm ki, Laçına köçən tanışdığım insanlardan Laçınımızla bağlı xoş məlumatlar alıram. Özlərini müasir Laçında çox rahat, təhlükəsiz hiss etdiklərini deyirlər. Övladlarının yenidən bərpa edilmiş, standartlara uyğun qurulmuş 2 sayılı tam orta məktəbdə təhsil almasını elə sevinclə danışirlər ki. Axı bir zamanlar bu mək-

təbdə müəllim olublar. Qürurverici deyilmi?

Söhbətlərindən doyumur Laçındakı laçınlılarımızın. Söylədiklərindən aydın görünür ki, Laçın füsunkar təbiətinə, gözəliyinə uyğun şəkildə abadlaşdırılıb və bu proses davam edir. Evlərin tikilməsi, infrastrukturun qurulması - işıq, qaz, su xətləri, yollar çəkilir, bir sözlə, hər bir iş elə nizam-intizamla aparılır ki, narazılığa səbəb olmur. Təbii ki, hər bir işdə müəyyən problemlər, əngəllər də yaranacaq. Amma zamanla iradəmizdən asılı olmayaraq yaranan bütün neqativlər çözü-ləcək, həlli yolunu tapacaq. Heç bir qaragüruhuçu qüvvə bizim Qarabağla bağlı qələbəmizə, uğurlarımıza kölgə sala bilməz".

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Cavanşir ABBASLI

Elçibəyin ləğv etdiyi rayon statusunu bərpa edir - səbəblər

Sərsəng su anbarının Ağdərə ərazisində olması buranın ayrıca rayon olmasını daha da zəruri edir

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin imzası ilə Ağdərə rayonunun yaradılması ilə bağlı qanun layihəsi Milli Məclisin müzakirəsinə təqdim edilib. Ağdərə rayonunun ərazisi Kəlbəcər, Tərtər və Ağdam rayonlarının ərazisindən təşkil olunacaq.

Qeyd edək ki, Ağdərə rayonu inzibati ərazi vahidi kimi Elçibəy hakimiyyəti vaxtı ləğv olunmuşdu və onun ərazisi Kəlbəcər, Tərtər və Ağdam rayonları arasında bölünmüşdü. Bir çoxları rayonun ləğvi barədə qərarın "tarixi səhv" olduğunu düşünür. Həmin dövrün hakimiyyət nümayəndələri isə qərarın təhlükəsizliklə əlaqəli olduğunu bildirir.



1993-cü ildə işğal edilən Ağdərə bu ilin sentyabr ayında baş verən antiterror tədbirlərindən sonra Azər-

baycan Ordusunun nəzarətinə keçib. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev oktyabrın 15-də Ağdərə

şəhərində dövlət bayrağı ucaldıb.

Sabiq baş nazir Pənah Hüseyn bildirib ki,

1990-cı illərdə Ağdərə rayonunun ləğvi məsələsi zərurət idi. Azərbaycan Milli Məclisi və hökuməti də bu zərurəti nəzərə alaraq məlum qərarı vermişdi: "Keçmiş Dağlıq Qarabağ vilayətini və keçmiş Şaumyan rayonunu ermənilər özlərinə aid edirdilər. Yerli hərbi və icra hakimiyyəti orqanlarının təklifi ilə bu məsələnin separatçı məqsəduyğun sayıldı. Bu səbəbdən Ağdərə rayonu inzibati ərazi vahidi olaraq ləğv edildi və ərazisi 3 rayon arasında bölündü. 2023-cü ilin 20 sentyabr qələbəsindən sonra bu istiqamətdə yeni vəziyyət yaranıb. Ona görə də prinsip etibarilə Ağdərə rayonunun bərpası indi məqsəduyğundur".

Təhlükəsizlik eksperti İlham İsmayıl isə Modern.az-a Ağdərə rayonunun niyə bərpa edilməli olduğunu belə izah edib: "Ağdərə həm ərazi,

həm də əhali sayı baxımından keçmiş Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətinin ən böyük rayonu idi. Bu gün Ağdərə rayonunun bərpa olunması düzgün qərardır. Çünki rayon mərkəzi ilə kəndlər arasında məsafə kifayət qədər böyükdür. Ağdam və Tərtər arasında bölünmüş sakinlər sabah hər hansı sənəd üçün ya Kəlbəcərə, ya Ağdama getməli, uzaq məsafə qət etməli olacaqlar. Ağdərə mərkəzidir. Vətəndaşlar elə buraya gəlib müraciətlərini rahat formada edə biləcəklər. Bir sözlə, Ağdərə rayonunun müstəqil, ayrıca rayon olması həm də buna görə düzgün qərardır. Axı Ağdam sökülüb, dağılıb. Oranın, eləcə də Kəlbəcərin yenidən qurulmasına ehtiyac var. Üstəlik, Sərsəng su anbarının Ağdərə ərazisində olması buranın ayrıca rayon olmasını daha da zəruri edir".

Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"

Son günlər Azərbaycan-
da qızılca xəstəliyinə
yoluxma ilə bağlı məlu-
matlar yayılıb. Xüsusən
kiçik yaşlı uşaqlar arasında bu
xəstəliyə daha çox rast gəlinir.
Yüksək hərarət və sapkılarla
müşahidə edilən xəstəlik əks-
ərinsanlarda olduğuq ağır
keçir. Hələ ötən ay Səhiyyə
Nazirliyi qızılca xəstəliyi ilə
bağlı vətəndaşlara müraciət
edib.

Zaqatalada qızılca xəstəliyi yayılıb. Xəstəliyə Zaqatala şəhər və rayonun Kebeloba, Car, Yuxarı Tala, Aşağı Tala, Çobankol, Muxax, Gözbarax Əliabad kəndlərində uşaqlar və həttə orta yaş qrupuna aid insanlar arasında rast gəlinirdi bildirilir. Məsələ ilə bağlı TƏBİB-dən bildirilib ki, Zaqatala Rayon Mərkəzi Xəstəxanasına 2023-cü il oktyabrın 11-dən noyabrın 17-dək qızılca simptomları

Bakıda yayılan virus - maska taxmaq da qorumur

Adətən 37°C və ya daha yuxarı qalxan qızdırma ilə başlayır, öskürək və...

peyvəndə cəlb olunublar. Hazırda rayonda peyvənd işləri davam etdirilir, epidemioloji vəziyyət stabildir”.

Bəs bu xəstəlikdən qo-

dür. Yəni kollektivdə bir uşaqda belə qızılca xəstəliyi aşkarlanırsa, həmin müəssisə dezinfeksiya, həmin uşaq təcrid olun-

təriş yoxdursa, uşaqlar bir yaşından sonra mütləq peyvənd olunmalıdır. Yoxluxma halları da kiçik yaşda uşaqlar arasında daha

Eləcə də qırmızı, düz ləkələrdən ibarət səpgi adətən üzdən başlayır və bədənə yayılır. Bu daha çox yüksək hərarətlə birlikdə müşahidə olunur.

Qızılca simptomları yaxşı qidalanmayan uşaqlarda və ya immun sistemi zəif olanlarda daha ağır ola bilər. Yüksək yoluxucu təbiətinə görə, bu simptomları erkən tanımaq və vaxtında həkim müayinəsi düzgün diaqnoz və müalicə üçün çox vacibdir. Bundan

☐ **Afaq MİRAYIQ,**
“Yeni Müsavat”



ilə 64 müraciət daxil olub: "Onlardan 46-sı müayinə olunaraq ambulator müalicə üçün evə buraxılıb. Ambulator xəstələrdən səkkizi uşaqdır, vəziyyətləri stabil-dir.

Bu müddət ərzində xəstəxanaya müraciət edən 19 nəfər (beşi uşaq olmaqla) stasionar müalicə alıb. Onlardan 10 xəstə artıq evə buraxılıb. Doqquz xəstənin isə stasionar müalicəsi davam etdirilir".

Respublika Gigiyena və Epidemiologiya Mərkəzindən bildirilib ki, Zaqatala rayonunda qızılca-yoluxma tək-tək hallarda qızılca əleyhinə peyvənd olunmayan uşaqlar arasında qeydə alınıb: “Bununla əlaqədar olaraq ocaqlarında əks-epidemi tədbirlər aparılıb, qızılca peyvəndindən kənarda qalan uşaqlar QPM (qızılca-parotit-məxmərək əleyhinə) vaksini ilə

runmaq üçün nələrə diqqət
edilməlidir?

.Pediatrik Gülşən Əliyeva mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a dedi ki, qızılca hava-damcı yolu ilə yayılan infeksi-

on xəstəlikdir: "Bu xəstəlikdə yoluxma yüz faizdir. Yəni kontakt olursa, yüz faiz yoluxma baş verir. Ölkəmizdə bir yaşındən başlayaraq qızılca xəstəliyinə qarşı peyvəndləmə olur. 1 yaşında və 6 yaşında. Lakin peyvənddən kənar qalan uşaqların yoluxma ehtimalı daha çoxdur. Ona görə burada birinci qorunma yolu peyvənd olunmaqdır. Uşaqlarda əgər hər hansı bir ciddi əks-göstəriş yoxdursa, mütləq peyvənd olunmalıdır. Maskadan istifadə etmək, ya da uzaq durmaqla bu xəstəlikdən qorunmaq mümkün deyil. Yalnız izolyasiya ilə mümkün-

malıdır. Yaxşı olardı ki, əlaqədə olan uşaqlarda bir müddət kollektivə çıxmasınlar. Yeni xəstəni izolyasiya etməklə yalnız qorumaq mümkündür və peyvənd vasitəsilə".

Pediatr onu da əlavə edib ki, peyvənd olunan uşaqlar xəstəliyi ya yüngül keçirirlər, ya da ümumiyyətlə keçirmirlər: "Uşaqların peyvənd olunmasının digər müsbət xüsusiyyəti də evdə olan digər adamları yoluxmadan qoruyur. Uşaqlar asan keçirsələr də, evdə olan digərləri, əsasən də böyüklər bu infeksiyanı ağır keçirir, əsasən də kişilər. Həmin qadınların yoluxması təhlükəlidir. Bir yaşa qədər körpə uşaqların yoluxması təhlükəlidir. O baxımdan mütləq şəkildə peyvənd olunmaya ciddi riayət edilməlidir. Məncə, bu valideynin istəyi ilə yox, məcburi şəkildə, əks-qös-

çox müşahidə edilir".

Qeyd edək ki, uşaqlar-
da qızılca şiddəti ilə fərqlə-
nən fərqli simptomlarla
özünü göstərir. İlk
simptomlar soyuqdəymə
simptomlarına bənzəyir və
yüksək hərarət, öskürək və
burun axması olur. İnfeksi-
ya irəlilədikcə xarakterik bir
qırmızı səpgi meydana çı-
xır, adətən üzdən başlayır
və bədən digər hissələri-
nə yayılır.

Qızılca adətən 37°C və ya daha yuxarı qalxan qızdırma ilə başlayır. Öskürək, burun axması və ya tənəffüs kimi soyuqdəyməyə bənzəyən təbəffüs simptomları qızılcanın erkən əlamətləridir. Konjonktivit - qızılca zamanı gözlərdə qızartı və işığa həssaslığa səbəb olacaq iltihab yaranır. Diaqnostik əlamət sayılan koplik ləkələri olaraq bilinən ağız içərisində kiçik ağ ləkələr qızılca olduqda görünə bilər.

əlavə, vaksinasiya da qızılca xəstəliyinin başlanmasının qarşısını almaqda və virusa yoluxanlarda simptomların şiddətini azaltmaqda mühüm rol oynayır.

Qızılca virusu daha sonra tənəffüs epitelində çoxalır və bütün bədənə yayılır. İmmunitet hüceyrələrinə, xüsusən də ağ qan hüceyrələrinə üstünlük verilir. İmmunitet sistemi infeksiyaya cavab verir və simptomlar adətən məruz qaldıqdan 10-14 gün sonra görünür. Bu inkubasiya dövründə virus çoxalır və uşaq qızılca əlamətlərini bu zaman göstərməyə başlayır. Qızılca çox yoluxucudur və fərdlərdə səpgilərin başlamasından təxminən dörd gün əvvəldən dörd gün sonraya qədər virusu başqalarına yaya bilər.

“Nar” Azərbaycanı uşaq hüquqlarının təşviqinə dəstək olur



“Nar” 20 Noyabr - Ümumdünya Uşaq Hüquqları Günü ilə əlaqədar Bakı, Lənkəran və Şəkidə təşkil olunan maarifləndirmə kampaniyasına qoşulub. “Regional İnkişaf” İctimai Birliyi, Elm və Təhsil Nazirliyi, Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi, “AzorGold” QSC və “Nar”-ın təşkilatçılığı ilə keçirilən kampaniya 300 şagirdi və ümumi ictimaiyyəti əhatə edib. Əsas məqsəd həmin regionlarda təhsil mühiti vasitəsilə məktəblilərin hüquqları barədə məlumatlılığının artırılmasıdır.

Təşəbbüs çərçivəsində Lənkəran və Şəkidə uşaqların problemlərinə dair sosial teatr tamaşaları nümayiş edilib və interaktiv müzakirələr keçirilib. Bakıda isə uşaqların da iştirakı ilə uşaq hüquqlarına dair Debat Forum təşkil edilib.

Qeyd edək ki, "Nar"-in əsas Korporativ Sosial Məsuliyyət (KSM) istiqamətlərindən biri də elm və təhsilin inkişafına yönəlib. Mobil operatorun Ümumdünya Uşaq Hüquqları Gününün təşviqinə dəstəyi gənc nəslin sağlam inkişafı üçün sarsılmaz öhdəliyini vurğulayır. Bu çərçivədə "Nar"ın reallaşdırdığı KSM layihələri haqqında daha ətraflı: [nar.az/projects](https://www.nar.az/projects) <https://www.nar.az/projects/>

Hazırda 2,2 milyon abunəçiyə yüksək keyfiyyətli rabitə xidmətləri göstərən “Nar” son 3 ildə Müştəri Loyallığı İndeksinə görə ölkədə lider mobil operatorudur. Mobil operator müştəriyönlülük strategiyasına sadıq qalaraq sərfəli qiymət qarşılığında üstün xidmət təqdim edir.



MUSAVAT

Son səhifə

N 209 (8345) 22 noyabr 2023



Səhər niyə ilıq su içməliyin? - gastroenteroloqdan məsləhət

Səhər ilıq su içmək mü-təxəssislərin mədə-bağışsaq traktının fəaliyyətini yaxşılaşdırmağa kömək edən sağlam vərdislərdən biridir. Rusiyanın gastroenteroloq, diyetoloq və klinik farmakoloq Rüstəm Sadıkov bu barədə danışaraq səhərlər ilıq su içməyin həm də ürək-damar sisteminə faydalı təsir göstərdiyini, qanı durulaşdırdığını bildirib. “Yuxu zamanı orqanizm su itirir, ona görə də səhərlər orqanizm maye çatışmazlığı vəziyyətində olur. Bu, qanın qatılaşmasına səbəb ola bilər ki, bu da ürəyin yükünü artırır. Ona görə də yuxudan oyandıqdan sonra ən azı 500 ml ilıq su içməyi məsləhət görürəm”, - deyər ekspert vurğulayıb.



Gündə yarım ədəd - infarkt və insultdan qoruyur

Gündə cəmi 30 qram nar, yeni bir narın yarısını yemək və ya şirəsini içmək insult və infarkt riskini azaldır. Rusiyalı diyetoloqlar narın qanda xolesterolu azaltdığını bildirib. Bu meyvə demensiya, qocalıq ağıl kəməli, kişilərdə prostat, qadınlarda süd vəzi xərçənginə qarşı da təsir edir. Nar ən güclü antioksidantdır və hər gün yeyilsə cəmi 3 ay ərzində bütün orqanizmə effektiv təsiri göstərəcək.

Yağışa düşən kral pinqvinlərindən maraqlı davranış

Yağışa düşən kral pinqvinlərinin videogörüntüləri hər kəsin marağına səbəb olub. Onlar yağışın altında tərpənmədən, maraqla, sanki yeni bir təbiət hadisəsi ilə rastlaşıbmış kimi dayanıblar. Məlumatla görə, elm adamları uzun müddətdir ki, kral pinqvin balalarını ayrı bir növ hesab edir və onları “yunlu pinqvinlər” adlandırırdılar. Çünki onlar xəzlərinə görə ümumiyyətlə digər pinqvinlərə bənzəmir.

Qaldıqca daha da dadlı olan pendir Norveçdə mükafata layiq görüldü



Norveçdə təşkil edilən Dünya Pendir Festivalına ilk dəfə olaraq türkioyeli iştirakçı da qatılıb. O, ölkəsini Balıkesir bölgəsinin məşhur “Kırlı Xanım Pendiri” ilə təmsil edib. Nəticədə münəşiflər Türkiyədə hazırlanan bu pendiri bürünc mükafata layiq görüblər. Türkiyəni festivalda təmsil edən Mehmet Özgü pendirin xüsusiyyətlərindən danışib. O qeyd edib ki, pendirin bu çeşidini sərin yerdə saxlamağa gərək yoxdur və uzun illər qaldıqca nəinki keyfiyyətini itirmir, əksinə, daha da dadlı olur. “Məhsulun tərkibindəki su və nəmi tam çıxardığımdan pendirin xarab olma ehtimalı qalmır”, - deyər o əlavə edib.

Hər gün yumurta yeməyin zərərləri



Mütəxəssislər bu dəfə yumurta ilə bağlı araşdırma aparıblar. Gündə 1 yumurta yeməyin orqanizmə ziyan olduğunu bildirilib. Tədqiqatçılar yumurta yerinə bir ovuc fındıq istehlakının daha faydalı ola biləcəyini vurğulayıb. Hər gün yumurta yemək ürək xəstəliyi riski daşıyır. Alimlər belə qənaətə gəliblər ki, gündə bir yumurtanın təxminən bir ovuc qoz-fındıqla əvəz edilməsi ürək-damar xəstəliklərinin inkişaf və ya ölüm riskini 17 faiz azalda bilər.

Bəzi ekspertlər yumurtanın tərkibindəki xolesterolinin ürəyə zərərli olduğunu bildiriblər. Ancaq buna baxmayaraq, qoz-fındıqların xolesterolu aşağı saldığı bilinir, bu da onları yaxşı bir alternativ halına getirir. Bu tapıntı bitki mənşəli qidaların heyvan mənşəli qidalar əvəzinə yeyildikdə ürək-damar xəstəlikləri, diabet və vaxtından əvvəl ölüm riskinə necə təsir göstəriblər. Alimlər eyni zamanda kolbasə və digər işlənmiş ət əvəzinə, qoz-fındıq yeyilməsini məsləhət görürlər.

Türkiyədə yanlış təyyarəyə mindirilən sərnişinlərin həyəcanlı anları

Türkiyədə aeroportda qərribə hadisə təyyarələrin gecikməsinə səbəb olub. Hadisə paytaxtda baş verib. Belə ki, Ankaradan Batmana gedən sərnişinlər onları təyyarəyə aparan nəqliyyat vasitəsinin səhvinə görə Amsterdam gedən təyyarəyə miniblər.

Səhv artıq təyyarənin göyertəsində məlum olub. Belə ki, sərnişinlərdən biri Batmana getdiyini, digəri isə Amsterdam getdiyini deyib və göyertədə çaşqınlıq yaranıb.

Sərnişinlərdən biri lentə aldığı həmin anları sosial media hesabında paylaşib.

“Hazırda Ankaradan Amsterdam reysindəyik. Avtobusla təyyarənin qarşısına gəldik. Uşaq arabasını vermək istəyəndə sərnişinlərdən biri bu “Batman təyyarəsi deyil?” deyər soruşdu. Biz də “qardaşım, nə Batman, bu Amsterdam gedir” dedik. O da Amsterdam deyil, Batmana getdiyini dedi. Hazırda təyyarənin içərisində Batman Amsterdam sərnişinləri tamamilə çaşqın vəziyyətdədirlər. Bütün Batman sərnişinlərini bir-bir çağırırlar. Bu bizim də başımıza gəldi”, - deyər sərnişin olanları danışib.

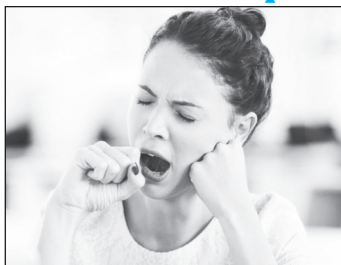
Bildirilir ki, qarışıqlığı görən kabin heyəti anonsla xəbərdarlıq edib və Batmana səyahət edən sərnişinlərin dərhal məlumat verməsini istəyib.

Elanı eşidən digər sərnişinlər şoka düşüblər. Nəhayət Batmana gedən sərnişinlər endirilib və təyyarə gecikmə ilə Amsterdam doğru yola düşüb.

Bunları bilirsinizmi?

- * Mobil telefonu sol qulağına qoyun.
- * Gün ərzində kofeni 1 dəfədən artıq içməyin.
- * Dərmanı soyuq su ilə içməyin.
- * Axşam saat 5-dən sonra yemək yeməyin.
- * Yağlı yeməyi çox az qəbul edin.
- * Suyu daha çox səhər, daha az axşam için.
- * Yüklənən mobil telefondan uzaq durun.
- * Ən yaxşı yuxu vaxtı - axşam saat 10-dan səhər 6-ya kimidir.
- * Dərman içəndən sonra bir müddət uzanmayın.
- * Telefonun enerjisi 1 və ya 2 xətt qalıbsa, ondan istifadə etməyin. Çünki bu zaman telefonla danışanda radiasiya 1000 dəfə artıq təsir göstərir.
- * Sizə istidirsə, dirsəklərinizi soyuq suya salın.
- * Ayaqlarınız yorulmuşsa, sərin su ilə yuyun, sonra dabanlarınıza krem çəkin və dabanınızdan dizə qədər masaj edin.
- * Su çox içməyin - daha çox tərləyəcəksiniz, isti çay, ya da meyvə şirəsi susuzluğunuzu daha yaxşı yatırır.
- * Dəri çiş ərzində bir qədər solur və tərəvəzini itirir, bunun qarşısını almaq üçün çiməndə dərinə bərk sürtmək və təzadlı gah soyuq, gah da isti duş qəbul etmək lazımdır. Bu qan dövranını yaxşılaşdırır və solğunluğu aradan qaldırır.
- * Xörək hazırlayarkən çatlamış əllərinizə işarəsi xiyar, pomidor, kartof püresi çəkməyi, kartof bişirilmiş suda əllərinizi yaxalamağı unutmayın.
- * Əlləriniz çox kobudlaşmış, dirnaqlarınız sınımışsa, qızdırılmış günəbaxan yağında 10-15 dəqiqə saxlayın. Sonra əllərinizi yumayın, ancaq əski ilə silin.
- * Əllər ağarsın deyər, onları boraks, ya da sirkə tökülmüş ilıq suda saxlamaq lazımdır. Qədim xalq təbabətinə görə çiy süd və ya limon şirəsi qatılmış su ilə vanna etmək yaxşı kömək edir.
- * Əgər işinizlə əlaqədar olaraq əllərinizdən ağ neft, nartalin, balıq yağı və s. iyi gəlirsə, onda əllərinizi adicə sabunla yumaqdan başqa onları quru xardal tökülmüş su ilə silin, sonra da adi su ilə yuyun.
- * Yodoformun qoxusunu sirkə ilə yox etmək olar.
- * Yağlı boyanı əllərdən hər hansı həlledici (aseton) ilə silirlər. Bu olmasa, onda paltarıyuyan tozdan istifadə edin və sonra mütəəssirə sirkə, ya da limon turşusu tökülmüş su ilə yaxalayıb yenə də adi su ilə yuyun.
- * Əllərə düşmüş mürəkkəb ləkəsini naşatır spirti, odekolon, ya da spirtlə silin.
- * Tez-tez quruyan və qabıq verən dodaqlara 1%-li bor turşusu m??lulu çəkir və bitki yağı sürürlər.

Tez-tez əsnəmək nədən xəbər verir - problemini axtar



Elmdə elə bir qanun yoxdur ki, gündə neçə dəfə əsnəmək norma sayılır. Adətən 7-25 dəfə əsnəmək belə insana xas norma hesab edilir.

Amma əsnəmək bəzən patoloji səbəbdən ciddi siqnala çevrilə bilər ki, bunu da hər adam

vaxtında sezmir.

Alimlər çox və dərindən əsnəməyin hansı patoloji pozulmaların siqnalı olduğunu araşdırıb.

Normal halda əsnəmək:

- Yuxu gələndə
- Bəzi dərmanlar, antihistamin, antidepressantlar qəbul etdikdə
- Hallusinasiya təsirli göbələklərin qəbulu
- Güclü yorğunluq və halsızlıq
- Əsnəyən digər insan və heyvana baxdıqda
- Əsnəmək barədə yazı oxuyanda, yazanda
- və ya səbəbsiz gündə 5-6 dəfə əsnəmək

Əsnəmək nədir?

İnsanın qanında oksigen azlığı yaşanırsa ağciyər toxumaları dərindən, açılıb daha çox oksigen almaq istəyir, bu zaman əsnəməklə insanın ağzını geniş açıb daha çox miqdar hava alır. Bununla insan sanki oynar, ayılır və qanda oksigen yüksəlir.

Bu nəzəriyyə hələ Hippokrat dövründən sürülüb və tibdə təsdiqini tapıb. İnsan əsnəyəndə beyin soyuyur, bu da sanki tənəffüs elan etməyə bərabərdir.

Bəs hansı hallarda əsnəmək patoloji və müayinə-müalicə lazımdır:

1. Stress, xroniki yorğunluq, depressiya, təşviş pozuntusu
2. Ürək-damar sisteminə problemlər
3. Beyin və sinir xəstəlikləri
4. Qaraciyər xəstəliyi
5. Endokrin xəstəliklər

Hormonların azlığı və çoxluğu anormal əsnəməyin triggeri ola bilər.

Hipertiroz zamanı, zobda xroniki yorğunluq, yuxululuq və əsnəmək yol yoldaşdır.

Notice:

Əgər yatırırsızsa, yorğunluq yaranan işdə çalışmırsızsa, əsnəməyi artıran dərmanlar qəbul etmirsizsə və ya bunları qaydaya salsanız da, gün ərzində 20-30 dəfə dərindən əsnəyirsizsə, deməli, bu orqanlarda problemlər üzrə axtarışa çıxmalısınız. İlk olaraq terapevt, kardioloq və nevroloqə getməlisiz.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

“Yeni Musavat”ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, “Azərbaycan” nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi

2528-ci məhəllə ev 44/d

Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Sifariş: 3093

Lisenzia N: B 114

SAYI: 1.500